

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. —
Za inozemstvo 25 K.
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Velja marsikaj tudi za naše kmete.

V preteklem mesecu je imela bavarska Kmetška zveza svojo redno letno skupščino, na kateri je voditelj bavarskih kmetov dr. Heim govoril o sedanjih nalogah bavarskega kmeta. V njegovih besedah je toliko lepih misli, da hočemo v naslednjem podati nekaj odlomkov iz njegovega govora, ki je v marsičem poučen tudi za slovenskega kmeta.

Ljubi kmetjel! V katerokoli državo pridem, povsod mi pravijo, da je predvsem kmet kriv sedanje druginje. In vendar — po vseh deželah stavkajo, plešejo, zapravljajo, se boje dela, samo kmet tudi za trenutek ni prenehal delati. Kako bi bilo danes na Dunaju, v Avstriji, v Nemčiji, če bi se v novembru l. 1918 tudi kmetov prišla blazna načela sedanjih časov. Kmetom ne bi bilo treba niti štrajkati, mi bi jim le v duhu in smislu sedanjega časa svetovali, naj delajo samo osem ur, in polna gospodarski polom cele države bi bil neizogiben. Pesem razrednega boja, kakor ga oznanjajo komunisti in socialisti se glasi: Vsa kolesa obstoje, če naše to roke žele. Mi pa pravimo: Vsaka usta obmolče, če naša usta to žele. Govornik namiguje na slučaj, ko so kmetje s svojo močno roko naredili konec komunističnim poizkusom, ki so hoteli pred dvema letoma Bavarsko izpremeniti v — stradajočo in umirajočo Rusijo. Op. ur.) To zavest moči je treba buditi v naših kmetih. Stoletja je delal kmet kakor noben drug stan in si ni nabral milijonov kot drugi ljudje v dveh letih. Mi ne oznanjamo evangelija sovražstva proti drugim stanovom, mi nočemo biti agrarci (kmetška stranka) v tem smislu, da bi kmet snedel ves dobiček, ampak agrarci v prepričanju, da s tem delamo za splošni blagor.

Pred vojsko je skušal svet vedno boljše živeti, razvilo se je naravnost rafinirano (premeteno) razkošje, posebno v mestih, medtem ko je slika na kmetih ostala neizpremenjena. Danes, Evropa ni več tisto, kar je bila pred vojsko, da bi vlekla obresti iz novega sveta (iz Amerike, Op. ur.), temveč mora obresti novemu svetu plačevati. Francija sama ima takega dolga

33 milijard zlatih frankov, Italija 22 milijard lir. Dejstva, da je Evropa postala siromašna in se ji ni mogoče več dvigniti do predvojnega gospodarstva, ne more nobena stranka in noben državnik spraviti s tega sveta. In tu se pokaže važnost kmetove zemlje. Mi moramo iz svoje zemlje dobiti, kar se le da iztisniti iz nje. Če se to ne zgodi, potem se bodo ali milijoni izselili ali pa od lakote konec vzeli. Tu se začenja resen trenutek za nas.

Dve veliki gospodarski načeli se bojujeja med sabo: liberalizem in socializem. Oba nazora sta si v duševnem oziru sorodna, ker oba učita protikrščanski materializem (to se pravi po domače povedano: človek ima samo trebuh in žep, drugega nič, zato se mu za drugo reč ni treba brigati na svetu. Op. ur.). V gospodarskem oziru pa gresta oba nazora narazen v tem, da liberalizem prisoja vse pravice posameznemu človeku, ki lahko zatira in izžema slabotnejše, kakor hoče, če ima le moči za to, socializem pa prisoja vse pravice skupnosti oziroma državi, ki lahko posameznike zatira in izžema, kakor hoče. Z liberalizmom je naš kmet že obračunal, ker noče biti več suženj kapitalističnih in veleposestniških pijavk, socializem pa je odklonil koj izpočetka, ker kmet noče biti samo državni delavec, ki strada. Tudi ruska sovjetska vlada (ki je vpeljala na Ruskem skrajni socializem) ni trdna, ker kmet ne bo vzdržal. Zakaj noben poklic ne zahteva toliko ljubezni in osebnega sodelovanja kakor ravno obdelovanje zemlje. Zakaj prvi cilj vsakega gospodarja mora biti kolikor mogoče veliko pridelati in to kar mogoče pod ugodnimi pogoji. Sedaj si pa mislite tako skupno oziroma državno delo na polju. Mislite si današnjega kmeta, ki pride po 16 urnem delu s polja; potegne pipo iz žepa, se vsede pred vrata in kar zapazi, da se zbirajo temni oblaki na nebu, veter je zapihal od juga; takoj spravi pipo v žep, pokliče družino: Hitro na mrvo, 5 voz je je še zunaj, spravimo pod streho, kar se da še spraviti. Zdaj si pa mislite kaj bi v enakem slučaju naredil državni socialistični delavec! Ali mislite, da bo vzel pipo iz ust? Ne, ne, s takim državnim komunističnim kmetovanjem bomo hitro pri koncu.

Našemu kmetu se je očitalo, da je postal oderuh. Gotovo je krivično to očita-

nje, če se vzame kar splošno, dasi ne tajim, da je oderuški duh časa tudi marsikatero kmetško srce pokvaril. Rečem pa vam, da ta denar ne bo prinesel sreče, zakaj na božjem blagoslovu je vse ležeče. Kmet, kateri je leta in leta samo kupičil svoj denar, ne zapazi, da se mu sedaj taja kot pomladanski sneg. Ven z denarjem iz omar in vtaknite ga v poljedelstvo. In če še tako drago plačate gnojila, s tem več koristite sebi in državi kakor pa če zbirate te popirne cape.

Hi koncu vas še prosim: bodite Nemci v najboljšem pomenu besede: učite svoje otroke moliti, kakor so vas učili stariši, učite jih delati in skromno živeti, učite jih čednosti, ki nas delajo nepremagljive kljub izgubljenim bitkam. Ohranimo zvestobo domovini, zvestobo krščanski šoli in v tem duhu se vedno tesneje združujmo.

Opozarjamo.

Opozarjamo, da je še vedno preveč sicer še vernih družin, v katerih pa so naročeni na svobodomiselné časopise ali na liste, ki odločno podpirajo svobodomiselné, veri sovražne stranke. Katoličanstvo takih družin je polovičarstvo, ki nikjer dolgo ne drži, zato je naravno, da take družine, kjer se redno prebira svobodomiselné časopis, postanejo sčasoma versko popolnoma mlačne. Zato je po božjih in cerkvenih zapovedih prepovedano naročati in brati svobodomiselné časopise, ki je tudi pri nas vzrok vedno večjega npravnega in verskega propadanja.

Ali — ali! Ali si popoln katoličan doma v hiši in v javnosti, ali pa vrzi š. to stran, kar nosiš v srcu. Katoliška načela so resnica in zato spadajo povsod, v družino in politiko. Zato katoličan ne more imeti časopisa, ki proglašja, da vera ne spada v javnost in politiko, ker je to pogansko načelo.

V vsako hišo katoliški časopis »Domoljub« stane na leto samo 30 K, »Slovenec« vsak mesec 25 K. Naroči ga in žrtvuj za svoje prepričanje. Naroča se: Upravištvu »Slovenca«, oziroma »Domoljuba«, Ljubljana.

Za izvoz živine.

Žalostno je, da Belgrad tudi malo smisla nima za potrebe slovenskih kmetov. (To čutimo pri vseh kmetijskih zahtevah, posebno pa pri ceni živine. Naši poslanci so zato opozorili poljedelskega ministra na te neznosne razmere in mu poslali sledečo spomenico:

V Sloveniji se glede konj in goveje živine kaže občutna nadštevilitnost. Posledica tega je, da hitro pada cena blagu. Danes izkazuje tržna cena slabše govede 6 do 7 K glasom tržnega poročila iz Maribora, boljši 11 do 14 K, cena pa še vedno pada. Kljub temu pa so trgi vedno polni živine, ker kmetovalcu v nekaterih krajih primanjkuje krme, nabaviti pa si je ne morejo, ker cena senu vsak dan raste in še danes notira 250 do 290 K. Vse to povzroča med kmetiskim prebivalstvom veliko nezadovoljstvo in žalostno razpoloženje, ker je skoro edini vir dohodka kmetovalcu le živinoreja.

Zato ni čuda, da si ljudstvo v veliki tili pomaga samo. Na severu se iztihataplajo konji in goveda čez Muro v Mažarsko in Avstrijo, kar je samo v škodo državi, ker se izvažajo blago brez vsake carine.

Res je sicer, da se je gotovo število živine dovolilo za izvoz, toda ni se izčrpel, ker je carina previsoka. Za enega konja v vrednosti 6 do 10 tisoč kron zahteva 15.000 kron carine, enako je za govejo živino.

Zato vprašamo g. ministra:

1. Ali hoče g. minister odrediti takoj vse potrebno, da se v Sloveniji in Prekmurju vsaj za dobo 3 mesecev dovoli prost izvoz konj in goveje živine, ali pa se določi kontingent, ki obsega vsaj 10.000 konj in 20.000 govedi.

2. Ali je voljan g. minister znižati carino na 1/2 dosedanje tarife, ker bi bila sedanja previsoka tarifa, tudi če bi se izvoz dovolil, kakor do sedaj tudi za naprej onemogočila vsako kupčijo z živino.

3. Ali hoče g. minister dovoliti za Prekmurje, da se živina naklada za Avstrijo v Radgoni, za Mažarsko v Rédiču ali Őri Szent Peter pri Hodešu, ker prevoz po železnici na Djökeneš, oziroma Maribor-Spilje povzroča prevelike stroške na škodo našemu kmetu.

Ker je stvar zelo nujna in za našega kmeta življenjskega pomena, zato prosimo takojšnjega odgovora.

Belgrad, 20. decembra 1920.

K. Škulj, nar. posl.

Sušnik, nar. posl.

Odškodnina za mobilizirane konje in vozove.

(Narodni poslanec J. Brodar.)

Pred nekako dvema mesecema sem interveniral že tretji pot v vojnem ministertvu o zadevi odškodnine rekviriranih konj, voz in opreme na Gorenjskem. Odgovorilo se mi je, da imajo vse potrebne podatke že tukaj in da je stvar že rešena, le armijska komanda v Zagrebu ima še potrditi, gotovo pa je, da se v najkrajšem

času kmetom to izplača. To vest sem že tudi v Domoljubu objavil.

Med tem časom pa sem dobil pismen odgovor od vojnega ministertva na moj upit, »da ne gre, da bi se dalo kmetom toliko odškodnine, kolikor oni zahtevajo in da srbski kmet še tudi ni ničesar dobil, ki je bil še bolj prizadet. Da je treba počakati.

V tem odgovoru je neresnica, in sicer: Kmetje niso sami cenili škode, ampak zato določena komisija. Kar se tiče odškodnine srbskemu kmetu, ki mu je prizadejal sovražnik, je stvar vlade same, da ona poskrbi, da mu sovražnik čim preje prizadeto škodo povrne. Navedene voze, konje in opremo je vzela naša država in je dolžna po vojnem zakonu to škodo tudi povrniti. Vsako zvijanje in drugačno trditve od strani vojne oblasti je le dokaz, da niso voljni plačati kmetu tega, kar mu po postavi gre. Zato sem vložil spodaj navedeno pritožbo na vojnega ministra.

Gospod minister!

V okrajih Slovenije so se leta 1919, vršile rekvizicije voz, konj in opreme za koroško fronto. Posebna vojna in civilna komisija je vse to ob prejemu natanko precenila, in ko se je akcija na koroški fronti izvršila, se je ob povratku zopet precenilo, koliko je škode pri vozeh, konjih in opremi.

Že večkrat — štirikrat — sem jaz interveniral v vašem ministertvu. Enkrat sem stavil upit na Vas, g. minister, toda cela stvar se je samo odlašala, a zadnjikrat (pred par dnevi) mi je načelnik kompetentnega oddeljenja rekel, da se mora plačati škoda najpreje »Vašim«, in potem našim kmetom. Ne oziraje se na delitev v »Vaše« in »naše« kmete, mi je čast opozoriti Vas, da je naknadna škoda, katero jaz zahtevam, v zakonu popolnoma zajamčena in da v zakonu ni določbe, naj se izplača odškodnina kmetom v Sloveniji samo takrat, kadar bi sovražnik plačal odškodnino kmetom v Srbiji.

Opozarjam Vas, da se s takim postopanjem izživa opravičena nezadovoljnost kmeta, ker osobito oblasti ne upoštevajo zakona. Zakaj se sili samo kmet, da se drži zakona? Velika bojazen je, da vojna oblast tira tudi naše kmete na nepostavna pota.

Prosim Vas g. minister, da se ravzmete za to stvar in da izposlujete zakonu polno važnost. Hvaležen bi Vam bil, ako mi blagovolite odgovoriti.

Sprejmite izraz mojega največjega spoštovanja,

Vam udani J. Brodar,
narodni poslanik.

Naši mladini! Vsem katoliškim bojovníkom!

Mutastim.

Komu naj še govorijo manifestacije katoliške mladine? Mutastim. Katoliško mladinsko gibanje naj mutaste uči govoriti. Kakor ob prvih binokostih naj se reče: začeli so govoriti. V sedanjih časih o katoliških načelih molčati bi pomenilo iz-

gubo. Uradnik molči. Bo hitreje napredoval. Trгоvec molči in ne reče na nobeno stran nobene. Dobi več odjemalcev. Učitelj molči, četudi se učitelj norčuje iz najsvetejšega, kar je v njem. Gre pač za boljše spričevalo. Časopisje molči. Več naročnikov. Tudi javnemu delavcu bi se morda zdelo umestneje molčati. Čemu bi dražili nasprotnika! Smo v državi z različnimi naziranjmi in verami in poleg tega še v manjšini.

Vsem tem modrijanom kliče Leon XIII.: Nič ni manj modrega kot taka modrost. Nič ni manj primernega kot to, da se zlo zmanjša. Čim bolj nas nasprotniki oplašé, čim »pridnejši« in ponižnejši bomo, tem predrznejši bodo, tem preje bodo dosegli svoj namen: zatreti nas.

Ali komunisti tudi pravijo: Tiho, ne vpijmo preveč, v državi so še druga naziranja in v manjšini smo?

Ali se socialisti tudi krote češ: molčimo in ne dražimo nasprotnikov, ker malo nas je?

Ali ima komunistična zmota večje pravice kot katoliška resnica?

Ali sme imeti socialistična manjšina večjo srčnost, kot katoliška?

Prijatelj! Molk lahko prinaša temu ali onemu kakšne osebne koristi, katoliški stvari je vedno stokrat več škodoval kot koristil.

Mi moramo govoriti. Katol. Cerkev ni nikakšna gluhozemnica. Katoliška mladinska organizacija tudi ne. Ponižnost je lepa reč. Mladini v kras. Nočemo nobene predrznosti in surovosti v vaših vrstah. Nočemo nobenih domišljavih vsevednežev, ki znajo pač katoliške fraze mlatiti, jedra pristne in krepke katoliške mladine pa ni v njih.

Na drugi strani pa vendar-le odkrito povemo: Ljubša mi je manj modra, prehitra beseda, izrečena v mladostnem navdušenju za dobro stvar kot pa tista katoliška gluhozemnost, ki je že splošna bolezen pri naših moških in katera ne sliši nič in ne reče nič, tudi če si slednji komu obriše svoje umazane čevlje ob katolištvo in njegove ustanove. Odprite ustal

Hromim.

Komu naj veljajo še naši shodi in tabori? Hromim. Noge jim moramo narediti, da bodo šli na delo. Delo je sedaj naš general in Naprej nam je ime. Kdor v svojo stvar veruje, mora zanjo delati. Kdor je katoliški iz najgloblje prepričanja o edino zveličavni resnici sv. Cerkve, mora biti apostol ter z vso dušo in vsem srcem delati za katoliško stvar in se boriti proti zmoti.

»To je duhovnikova stvar!« — Gotovo, predvsem duhovnikova, toda tudi vsakogar drugega! Pri komunistih je vsakdo apostol, pri socialistih tudi. Ali naj bo pri nas drugače? V času sile je vsak državljani vojak. V času sile mora biti tudi vsak katoličan duhovnik. Zakaj izguba katoliške resnice je za vsakogar usodepolna. Zato jo je poklican vsakdo braniti.

Trobimo generalni marš. Na fronto! Na delo! Boj katoliški udobnosti in zaničernosti! V Ameriki menda se nahaja verska ločina, ki uči, da se ob sobotah ne sme delati. Šabatisti se imenujejo. Prija-

lejši! Med nami je precej katoliških sabatistov. To so ljudje, katerim je vsaka žrtev, vsak napor preveč, katerim je sploh celo življenje taka sobota in ki na zemlji iščejo raj. Proti temu sabatizmu, proti tej stavki katoliških mož, ki ne stojijo na straži in ne store svoje dolžnosti, ugovarjamo.

Življenje je delo, pa ne samo delo rok in nog, temveč v prvi vrsti delo duha, delo srca. Za počitek imamo večnost. Zato na delo! Versko delo, socialno delo, izobraževalno delo, — toda vedno katoliško delo, delo v smislu in duhu sv. Cerkve, delo v sporazumu z duhovniki! Na vsak način pa moramo iz slovarja katoliške mladine črtati dve besedi in to sta: »ne-čem« in »ne morem«.

Zato odprimo oči! Ušesa! Na noge! Uspeh katoliškega dela pa naj bo: Slepi spregledujejo, gluhi slišijo, nemi govorijo, hromi hodijo!

Tri četrta na dvanajst je, je nekoč zaklical neki socialist v Bernu z ulice v državno zbornico. Prijatelj! Morda že manjka samo pet minut do dvanajstih. Kmalu bo bila odločilna ura. Nova doba, katere obrisi se že zaznavajo na svetovnem obzorju, bo doba socializma ali doba katolicizma. Prijatelji, na delo!

**Domoljub stane letno 30 K,
polletno 16 K.**

Mohorske knjige za l. 1920.

Hitro sem jih prelistal, saj jih je malo. Pa za ta denar moramo reči: veliko jih je! Koliko pa drugod dobiš za 10 kron?

Knjiga »Na noge v sveti boj« bi zaslužila, da jo v dolgih zimskih večerih vzame eden v roko in jo celi družini na glas prebira. In ko jo bo do konca prebral, naj zopet začne od začetka. To bodo lepi in koristni družinski večeri. Kaj pravite, ali bodo kje to storili? Knjiga bi na ta način prav gotovo jako dvignila versko zavest, ki je marsikje — skušnjava uči in volivni boj je pokazal — res globoko padla. Tudi pri shodih Marijinih družb, pri fantovskih večerih, sploh po vseh naših organizacijah naj jo pridno prebirajo. Ta knjiga naj bude katekizem za odrasle, brez vprašanj in drugih šolskih strašil.

Knjige »Kako si ohranimo ljubo zdravje?« ne bom priporočal. Kdor čuti, da mu zdravje peša, naj seže po njej.

»Koledar« je droben, pa ima mnogo vsebine. Opozorjamo na Meškevo križevno pot, ki jo kaže v svojem spisu »Na begu« in na Šarabonove »Svetovne dogodke«. Tudi drugi sestavki so vredni, da jih pogledaš in prebereš, uobenega ne smeš opustiti, zlasti ne »Orlovskega tabora v Mariboru«.

Veliko pa pove »Imenik«, če prav je tako okrajšan. Še nikoli ni menda toliko povedal. Zavetnik družbe je še zmiraj celovški škof. Čas bi že bil, da bi družba pogledala v Ljubljano ali pa v Maribor. Slov. družba naj ima vendar že enkrat slovenskega škofa za zavetnika! Številke udov iz let 1918, 1919 in 1920 pa kar kriče proti rapalski, bolj prav: roparski pogodbi. Pogledajte samo te številke, pa

boste videli, koliko naših rojakov ječi pod tujim jarmom. K goriški in tržaški škofiji bo prišla znanost, če se ne bodo že enkrat svetovne razmere, strasti in pa zmede uredile.

V naši Jugoslaviji pa pogrešamo Hrvatov. Časih jih je bilo nekaj tisočev. Srbov tudi ni, pa jim ne moremo zameriti. Sicer pa: če smo bratje in če se pri nas vpeljuje cirilica, zakaj bi se pa Srbi ne učili latinice? Skodovala bi jim gotovo ne! Medseboj bi se pa še bolj lahko spoznavali. Po mnogih župnijah je število udov grozno nazadovalo. V primeri z letom 1918 in 1920 so marsikje padli za polovico, za tretjino, ja četrtino. Napredek v posameznih župnijah se komaj opazi. Kaj je temu krivo? Prav veliko naša malomarnost. Povsod se povdarja, da je sedanja krona komaj toliko vredna kakor včasih en krajcar, a ko je treba šteti za dobre knjige 10 kron, nak, ne dam jih! Škoda jih je. Za drugo leto le: naprej, naprej, kvišku!

Za naše brate!

Verjeli smo obljubam velesil, da nas osvobode. Dejstva govore drugače. Uvidevamo, da se bomo mogli osvoboditi le sami. Zato je treba, da začnemo z resnim smotrenim delom.

Če je bilo delo Slovenske Straže nujno potrebno v letih pred vojno, je nje- no delo danes desetkrat potrebnejše. Naloga njena je, da podpira z vsemi mogočimi sredstvi slovenski živelj izven naših državnih mej moralno in gmočno. Podpirati v zasedenem ozemlju izobraževalne organizacije, knjižnice, čitalnice, pevska društva, mladinske organizacije, preskrbovati zlasti šolsko mladino s primernimi, v narodnem duhu pisanimi knjigami pomagati, kjer je to mogoče, s svetom in dejanjem tudi pri gospodarskih organizacijah, ohranjevati in širiti narodno zavest, odpornost proti raznarodovalnim namenom.

Zato je pa treba, da se stara organizacija Slovenska Straža obnovi in poživijo. Vse prijatelje Slovenske Straže nujno prosimo, da se brez vsakega odloga lotijo dela za obnovo in podpiranje Slovenske Straže. Ugotovi naj se število članov, skliče naj se občni zbor, ki naj izvoli nov delaven odbor. Prične naj se z nabiranjem članarine, s prirejanjem predavanj o vprašanjih, ki se tičejo naše narodne obrambe. Vsa pojasnila daje društvena pisarna Miklošičeva cesta št. 8 v Ljubljani, ki preskrbi odobrenje društvenih pravil. Članarina znaša letno 10 kron, kdor plača naenkrat 200 kron, postane ustanovnik in kdor plača naenkrat 1000 kron, postane pokrovitelj.

Odbor.

Ustavotvorna skupščina.

V ustavotvorni skupščini je večina poslancev položila zahtevano prisego na kralja, edinstvo in narod. Ker naši poslanci stoje na stališču, da je ustavotvorna skupščina najvišja oblast v državi in da ji nima nobena vlada ničesar ukazovati, še manj pa jo s prisego vezati na gotove reči, zato so se ob polaganju prisoge v znak ugovora odstranili iz zbornice in dosedaj še niso prisegli. Vlada jim zato ne izplačuje dnevnice 120 dinarjev na dan in vzeta

jim je prosta vožnja po železnici. Samostojni kmetijski poslanci vsi gore za centralizem in z vsemi kriplji delajo na to, da bo pri nas imel prvo in edino besedo srbijanski minister. Tako smo Slovenci prodani na milost in nemilost belgrajski gospodi. Svoboda, o kateri liberalni koritarji vplijejo dan za dnevom, obstoji v tem, da belgrajski minister našega kmeta svobodno izžema in ga bo končno oprostil vsega premoženja in mu potisnil beraško palico v roke.

Ustavotvorna skupščina si je izvolila predsednika demokrata dr. Ribarja.

Za Božič so šli poslanci domov in začel je delom potem, ko minejo tudi pravoslavni božični prazniki, ki so trinaest dni za našimi. Radičevci niso še došli v Belgrad.

Razgled po svetu.

KATOLISKI SVET.

16. t. m. je imel sv. Oče naogovor na kardinala, v katerem je izrekel globoko obžalovanje, da je del čehoslovaške duhovščine pozabil na svoje dolžnosti. Poudarjal je dalje, da je sv. Cerkve trdno odločena niti za las popustiti glede živitve duhovnikov, ker se ima sv. Cerkve ravno temu, ker se njeni duhovniki ne želijo, veliko zahvaliti za sloves, ki ga uživa. — V reškem kapucinskem samostanu je nekaj redovnikov podleglo skušnjavi podobnega proticerkvenega gibanja, kakor vlada med delom češke duhovščine, in je že izstopilo iz reda. Te dni pa je eden teh spoznal svojo zmoto, priobčil pretresljivo spokorno izjavo ter se vrnil v samostan. Priznava, da so bile njegove prejšnje trditve, s katerimi je skušal opravičiti svoj odpad deloma izmišljene, deloma pretirane.

Komandant v Varšavi, glavnem mestu Poljske, je izdal ukaz, da morajo ob nedeljah vsi vojaki k službi božji, da se mora vsako jutro in vsak večer opraviti skupna molitev, in sicer očenaš, češčenamarija, vera in molitev, za padle vojake. Pri nas pa menda rajši vidijo, da vojaki moralno propadajo kot pa da bi morali. Seveda za liberalizem so propali ljudje najprej zrel. — Danski kralj, ki se je mudil zadnje čase v Rimu, je obiskal tudi papeža. Po 500 letih je to prvič, da je bil danski kralj zopet pri papežu. Ugled sv. Očeta vedno bolj raste. — Katoličani mesta Milan na Laškem so hoteli svojememu škofu za jubilej pokloniti dragoceno darilo. Škof pa je prosil: Dajte mi rajši velik katoliški dom za krščanske organizacije. Kmalu so zbrali polgred milijon lir in kupili celo vrsto skupaj ležečih poslopij, kjer bodo imele vse krščanske organizacije svoj dom.

RUSIJA.

Mednarodna komisija, ki je proučevala zdravstvene razmere v Rusiji in na Poljskem, je dooznala, da je bilo samo v Rusiji nad pet milijonov obolelih na tifusu. Ker ni nikakih zdravil, končajo vsi slučajni smrtno. Za izboljšanje zdravstvenih razmer boljševiki niso ničesar ukrenili. Niti za pokopališča niso poskrbeli. Mrlične mečje v velike lame, ki jih izkopljejo kjerkoli. Komisija je našla po takih skupnih jamah tudi dosti okostnjakov. Angležinja ga. Snowden, ki je te dni dospela v Carigrad, pripoveduje strašne stvari o razmerah v sovjetskem carstvu. Pravi, da bi morala zblazneti, ako bi bila še dalje ostala ondi.

Vzgoja mladine. V Arhangelsku so šole manj obiskovane kot so bile pod carskim režimom. Manjka učiteljev, ker večina je odšla na kmete, drugi pa na prisilna dela. Ni na knjiž, ne zvezkov, ne črnila. Šolari kurijo šolo sami, drevesa gredo tudi sami sekat. Tudi šolo sami čistijo, kajti ni dovoljeno koga za to delo najeti. Pred letom se je v šolah poučevalo 3 do 4 ure na dan, zdaj pa vsake dva dni po 1 uro. Gimnazije in liceji pa še dozdaj niso začeli s poukom. Zato je navedeno stanje mladine pod ničlo.

MAZARSKA.

Mažarski finančni minister je povedal v državnem zboru, da Mažarska dolgov ne bo mogla plačati. Zato jih bodo nekaj kar odpisali, naj bo to upnikom všeč ali ne. Vojni davek se bo vpeljal dvojen. Prvega bodo pla-

fevali tisti, ki niso bili v vojni, drugega milijonarji. Deležnike družbe morajo povisati svojo temeljno glavnico za 5 odstotkov in to odstopiti državi. Zamenjali bodo bankovce in pri tem odtegnili 5 odstotkov.

KITAJSKA.

List »Dagens Nyheter« poroča iz provinc Čili, Santung, Sanel in Honan, kjer biva kakih 30 milijonov ljudi, da trpi prebivalstvo silno lakoto. V teh pokrajinah že leto dni ni bilo dežja. Prebivalstvo živi od trave in korenin.

Po naši domovini.

BEGUNJE PRI CERKNICI.

Letošnji Božič nam je prinesel veliko veselje. Dobili smo nove bronaste zvonove. Vile so jih ljubljanske strojne livarne. Veliki zvon tehta 1222 kg, drugi pa 602 kg. Lepo se ujemata s prejšnjim, iz vojske preostalim, 297 kg težkim zvonom. Mogočno dené po širni okolici, poveličujejo čast božjo, pa tudi oznanjajo, da v Menišiji še bijejo verna in požrtvovalna srca, ki se ne strašijo tudi tako velike denarne žrtve, kot je vsota 258.961 K 80 vin., ki jo je bilo treba šteti za zvonova. Pomenljivi so napis, ki jih je sestavil naš rojak prof. dr. Debevec. Na prvem zvonu je napisano: »Mir ljudem! So prvič na sv. večer 1920 — dve leti po strašni vojski — Nam zapeli — O zvonovi naši: Mir, mir božji nam zvonite. — Ob smrti v nebesa nas spremite!« Na drugem pa: »Takrat je laška meja tekla tik ob naši fari — O Bog, Jugoslavijo nam varji!« Da bi nam res zvonovi le mir oznanjevali, četudi bo laška meja tekla le par kilometrov proč od naše župnije!

ST. PETER PRI NOVEM MESTU.

»Samostojni« cele Slovenije kaj radi bijejo ob svoje prsi, poudarjajoč, da se hočejo, kot se kmeti spodobijo, neodvisno od drugih stanov organizirati. Nikjer na Slovenskem pa se niso samostojneži ravno vsled tega podpisali bolj ubožnega izpričevala kakor v St. Petru pri Novem mestu. Poglavar naših »neodvisnih kmetov« je zadnji čas mizarski preužitkar komunist Jarc, ki nima niti pedi zemlje. Ta, mož, ki ne zna niti motike nasaditi, kaj še le za plug držati; ta, mož, ki je kot predstavnik komunistične stranke nabral pri zadnjih volitvah le 12 glasov, je istočasno voditelj našim »samostojnim«, ki hodijo v posvete k njegovim obličem in žagam. Lepega kmeta-voditelja imate, o vi samostojnosti željni šentpeterski kmetje! — Ta mož je bil 23. t. m. v Novem mestu obsodjen radi telesne poškodbe, ki jo je prizadel nekateri naši somišljeniki na javnem shodu samostojne kmetijske stranke v St. Petru dne 7. novembra. Takrat je bil komunist Jarc predsednik liberalnega kmetijskega shoda in je šel celo s pestjo v boj. Obsodbe in kazni ga ni mogel rešiti sam samostojni kmet Salehar, ki se je pred sodnijo izjavil pripravljen stokrat prisesti, da se Jarc ni pretepal. No, sodnik mu ni pripustil prisegi.

IZ LOMA.

Pri volitvah so se tarani sv. Katarine v Lomu sijajno izkazali: vsi, razen štirih, so šli volit in vsi so volili S. L. S. In tako oddali skoro polovico vseh 352 glasov, ki jih je dobila na volišču v Trzinu S. L. S. — Na sv. večer nam je izobraževalno društvo v Lomu privedlo prijetno zabavo v društveni sobi hiš. šte. 69. Slišali smo petje društvenega pevskega zbora, lep božični govor, ki ga je prednašal deček Franc Mešič, in deklamacijo (Jožek Pahar). Nastopila sta tudi dva Orla z dvočgovorom o »šnopu in vodi« in dve Marijini družbenici z dvočgovorom. Tudi tombola z mnogimi dobitki je povzročila veliko veselja in smeha. Na praznik Brezmadežnega Spločetja se je vršil slovenski sprejem 12 deklet v Marijino družbo, ki štete sedaj že 34 članice. — Župna cerkev dobi v kratkem nov zvon.

MEKINJE.

Nekdanja »Villa Louise« se je naenkrat spremenila v »Dom sv. Antona«. Usmiljeni bratje so jo preuredili za svoj samostan in si

napravili v pritličju lično kapelico, posvečeno sv. Antonu Padovanskemu. Blagoslov kapelice in vsega zaveda se je izvršil 19. decembra t. l. po g. kanoniku L. Lavrenčiču. Za duhovnega voditelja so dobili bratje 80letnega gosp. svetnika Mihaela Sajé-ta, Bog blagoslovi novi zavod in vse delo usmiljenih bratov! Izobraževalno društvo bo pridedilo 2. januarja igro v treh dejanjih »Na ogledih«.

NOVO MESTO.

Naše delo za kulturno povzdigo ljudstva in razširjenje naših krščanskosocialnih načel na Dolenjskem je zadela huda izguba. Zapustil nas je marljiv delavec na organizatoričnem polju, preč. g. p. Pavel Potočnik. Kako je bil liberalno samostojnim propalica trn v peti, dokazuje njihova veselje ob njegovem odhodu. Vsak pošteno misleč človek mora z gnevom obsojati njih laži in blatenje, s katerim si prizadevajo našemu organizatoriju vzeti pri ljudeh poštenje. Z odhodom imenovanega g. p. Pavla so samostojni obrekovalci zopet pokazali, da zaslužijo od svojih liberalnih kolegov vso pohvalo. Da si je tudi brezverska »Domovina« štela za vnebovpljivi greh v tem oziru zaostati, ni treba posebej poudarjati. Toda njeni otroci naj ne praznujejo prezgodaj zmage nad uspehi svojih dolgih jezikov. Naše pošteno ljudstvo bo cenilo svojega bivšega voditelja zaradi njegovih nevenljivih zaslug na cerkvenem in političnem polju tembolj, čimbolj ga bodo nasprotniki obrekovali. — Tebi, naš soboritelj, pa izrekamo toplo zahvalo za Tvoje neutrudljivo in nesebično delo. Upama, da se vrneš zopet v našo sredo in v strah naših nasprotnikov — liberalcev.

RIBNO PRI BLEDU.

Pri zadnjih volitvah so imeli na volišču na Beli tudi komunisti svojo skrinjico in predstavnik. Bil je to neki Sušnik iz Nomenja, kakor sem bral na listi. Na rokavu je imel prišit rdeč trak in na traku naslikan, če sem prav videl, srp in kladivo. Nič nisem vedel, kaj to pomeni, dokler mi tega ni razložil neki Belan. Vidiš, prijatelj, je rekel, če komunisti zmagajo, srp pomeni, da bodo oni žito želi in poljske pridelke spravljali, mi kmetje in kajzarji bomo pa lepo polje obdelovali in sejali — za nje. Mi bomo živino redili, oni nam jo bodo pa zafemali in klali. Če se bomo pa ustavljali, jo pa dobimo s kladivom po glavi. V naši občini bo Sušnik vse to vodil in komandiral. — Na volišču pri nas se je komunistom tudi nesreča pripetila. Zamašila se jim je skrinjica. Kako je bilo pač to mogoče, saj je bil varuh zraven? »To ni nič čudnega«, mi je rekel neki mož iz Gornje Beke, »več, Jamrov štok je noter pritetil in zato se je vse zabasalo. Ti, prijatelj, še tega ne veš, da ima belski Jamar take štoče na planini, da se kar sami razležejo kakor mravljinici po družih kupih in najbolj h komunistom tiše?« Ta je pa dobra, ti si pa prebrisan, sedaj si bom pa že lahko razložil to nesrečo — hvala za poduk.

Tedenske novice.

Politične.

p Delovanje naših poslancev. Poslanec Fran Pišek je vložil več interpelacij na posamezne ministre in sicer: na finančnega ministra radi izenačbe direktnih davkov in radi nedovoljene preskrbe prebivalstva v Sloveniji s tobakom, posebno s tobakom za pipe; na ministra za socialno politiko radi reforme viničarskega reda, za čegar gradivo je že pripravljeno; na ministra za prehrano radi prehrane siromašnih slojev, posebno med viničarji, ki si ne morejo nabaviti dovolj hrane in pocieni; in na ministra za trgovino radi olajšave uvoza manufakturnega blaga, usnja itd. in radi večjega državnega nadzorstva nad trgovci in prekupčevalci s tem blagom, ker je ljudstvo, posebno na deželi,

boso in nedovoljno oblečeno v sedanjih hudi zim.

p Železnica Kočevje—Brod na K.—Reka. Poslanec Škulj je v ministrstvu s obrabčaja radi zgradbe železniške proge Kočevje—Reka. Odgovorilo se mu je, da se bo ta zadeva resno vzela v pretes, tembolj, ker se bo predložil tudi načrt.

p Občni zbor »Kmetijske družbe« je preložen na poznejši čas. To se je sklenilo z ozirom na to, ker so se na nekaterih občinskih zborih kmetijskih podružnic vršila od strani samostojnih taka nasilja, da ni bilo mogoče priti do izvolitve delegatov. Ker pa ima slednja podružnica pravico biti zastopana na občnem zboru Kmetijske družbe, zato se je občni zbor moral preložiti. Samoobsebi umevno je, da pravica dose-danjih delegatov z novim letom ugasne in da se bodo morale v prihodnjem letu vršiti novi občni zbori kmetijskih podružnic, na kar somišljenike že danes opozarjamo.

p Krivice na Koroškem. Senžermen-ska pogodba je v čl. 92 določila: Noben prebivalec ozemlja nekdanje avstro-ogr-ske monarhije se ne sme preganjati ali vznemirjati radi njegovega političnega za-držanja od 28. julija 1914 dalje do dokon-čne priznave državne oblasti na tem ozem-lju, ali radi uravnave njegove državne pri-padnosti po določbah te pogodbe. — In sedaj? Kako izpolnjuje koroška deželna vlada to postavko? Ali ni vse to, kar se godi sedaj na Koroškem, najkrutejše na-silje? Duhovniki in učitelji, ki so sloven-skega mišljenja, še svojega življenja niso varni! Kako dolgo bodo trajale te krivice?

p Hudo zabavljanje je v liberalnih li-stih zoper postopanje srbskih carinarjev, ki so s svojim balkanskim poslovanjem napravili Slovencem že na milijone škode. Na drugi strani pa isti liberalci vedno bolj tiše pod belgrajsko gajzlo. Kdor koče centralizem, naj nosi tudi njegove posledice. Isto velja, če liberalci zabavljajo o zasta-janju tovarniškega obrata v Sloveniji. Bo-do že še sami občutili, kako tepejo same sebe z bičem, ki so si ga spletli sami.

p Centralizem, tako nam pišejo z de-žele, že kaže svoje nasledke, in sicer na deželnih financah. Okrajni cestni odbori nimajo niti toliko denarja, da bi dali zorati sneg po javnih cestah. Ako se popolnoma uresničijo želje naših liberalnih in samo-stojnih centralistov, bo sneg ustavil vsak promet in bomo še bolj nestrpno čakali spomladanskega solnca, da odkida naše ceste. Samostojneži imajo svoje konje in se vozijo v svojih sankah. Demokratje ho-dijo po mestnih tratoarjih, le ubogo kmet-sko in delavsko ljudstvo silno trpi vsled balkansko zakidanih cest, katerih do se-daj nismo bili vajeni. Takšen bo centra-li-zem v Sloveniji. (Saj vendar ljudje plaču-jejo cestne doklade. Ali tudi te romajo v Belgrad in jih ni več nazaj? Op. ur.)

p Škandal na ljudski šoli. »Ker so kler-i-kalci zmagali pri volitvah, bodo kmalu pri nas iste razmere kakor v Rusiji.« Tako je povedal cerkijanski nadučitelj otrokom v šoli. — »Ker so vaši očetje metali kroglice pri volitvah v tretjo skrinjico, bo hudo za našo Jugoslavijo.« Tudi to je rekel otrokom. Ali spada politika v ljudsko šolo? — »V terek ne bo šole, moram iti k sodniji, ker se s kaplanom toživa.« Ali se na ta način vzgaja mladina? — V šoli zmooči dečkom lase, potem jih lepo počese, otroci se seveda smejejo. — »Naša Anda bi tudi rada

(imela take kravčeljske kot jaz; po cele pol ure si jih vrti in kravča, pa ji še nočejo tako lepo stati kot meni.) — Ali je to poduk? — Za volitve je pošiljal tiskana vabila volivcem, podpisana od dr. Žerjave, naj volijo v prvo skrinjico. Za volitve »v Cerkljah« je uporabil uradni pečat šolskega vodstva. Naslove je pisal učitelj Albrecht. Ali se sme rabiti uradni pečat v agitacijske namene? Res je, da je zakril besede »šolsko vodstvo«, toda ne na vseh vabilih; na nekaterih se prav jasno pozna »šolsko vodstvo v Cerkljah«. (Dokazi pri uradni listu.) — Naše matere so se s podpisu pri-tožile na višji šolski svet proti šestrazrednici. Lapajne je ta dopis dobil v roke in je otrokom v šoli prebral imena podpisanih. Otroci so se smejali, ker se je nekatera mati bolj nerazložno podpisala. Ali je učitelj poklican v to, da smeš starše pred njihovimi otroki? — Tako je pri nas. Pravijo, da smo Cerkljanci proti višji izobrazbi in proti učiteljstvu. Nismo proti izobrazbi in tudi ne proti učiteljstvu, pač pa smo vs odločno proti t a k i izobrazbi, t a k i vzgoji in proti t a k e m u učiteljstvu, kot smo povedali. Za barabe se vzgajajo otroci prav lahko tudi brez šol in brez učiteljstva.

Domače novice.

Shod Kmetske zveze za kranjski okraj bo v ponedeljek 3. januarja ob 11. uri v Ljudskem domu v Kranju. Poroča poslanec Brodar.

d Krajna Kmetska zveza za Brdo-Lukovica naznanja, da bo v nedeljo dne 2. januarja 1921 po rani sv. maši ob 8. uri občni zbor pri »Peregrinu« v Lukovici. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Volitev novega odbora. 3. Pobiranje članarine. 4. Raznosterosti. K obliini udeležbi vas vabi vse može, žene, fante in dekleta odbor.

d Enodnevni tečaj za režiserje in maskerje priredi kamniški dekanjski odbor SKSZ dne 3. januarja v Kamniškem domu. Začetek takoj po prihodu vlaka. Izobraževalna društva kamniške dekanije se pozivljajo, da pošljejo po par igralcev na ta tečaj, ki bo teoretičen in praktičen. Udeležniki tečaja naj prineso s seboj, soveda če imajo, baroke lu pa smuke.

d Staršem, ki imajo šolske otroke, prav toplo priporočamo mladinska lista »Vrtec« in »Angelček«. Mladinskih spisov je sedaj težko dobiti; tembolj potrebna sta dobra mladinska lista. »Vrtec« z »Angelčkom« bo za leto 1921 stal 26 K; »Angelček« sam 10 K. Dobi se še »Angelček« l. 1919 (5 K), in l. 1920 (6 K). Naroča se pod naslovom: »Uprava Vrtač, Ljubljana, Sv. Petra cesta 80. — Naročnina se najbolje vplača po položnici, ki je priložena listu.

d Javno vprašanje. V Cerkljah na Gorenjskem je naročil otrokom tamošnji nadučitelj Lapajne, naj prinese vsak 12 K za neko srbsko berilo, menda »Abecednik«, da se bodo otroci učili srbsčine. Vprašamo, ali je po vseh ljudskih šolah tudi v Sloveniji ukazan pouk v cirilici in srbsčini? Ali se je morda ta nadučitelj to sam izmislil? Prosimo za odgovor. Ali smo dolžni poslati v šolo po 12 kron?

p Novi kovani drobiž. Finančno ministrstvo je prejelo tri vagone novega kovane drobiža po 10 in 25 par.

d Mestna aprovizacija v Ljubljani in mestna pekarna se z novim letom opustita.

d Junaki Sokoli. Svoj čas je svetnik Janez Kalan na prižnici v Radomljah dokazal, da je Sokol brezversko društvo in

da resničen katoličan ne more biti član tega društva. Sokol v Radomljah se je čutil razžaljenega in je tožil J. Kahna radi razžaljenja časti. Koliko hrupa so gnali liberalni listi zaradi tega! Ne le notice, celo uvodne članke so o tem pisali. Preden pa je imela biti končana razprava, pride naznanilo, da je radomeljski Sokol tožbo — umaknil. Zakaj, resnica v oči kolje in dvakrat resnico slišati, to za Sokole ni prijetno. Končni uspeh tega krika bo ta, da bodo radomeljski fantje — saj jih ni veliko, večina je dobrih — plačali dva advokata.

d Izseljevanje v Ameriko. Tekom meseca novembra je šlo preko Ljubljane v Ameriko 1112 oseb. Izseljenci so večinoma Dolenjci in Prekmurci.

d Naseljevanje v Ameriki prepovedano. Iz Amerike poročajo, da je ameriški parlament z ozirom na pričakovano gospodarsko krizo prepovedal priseljevanje v Ameriko za eno leto.

d Karte za tobak v Bosni so odpravili. **d Prirčne pozdrave** pošiljamo k »Novemu letu« vsem Slovcem in Slovenkam slovenski fantje mitraljeskega oddeljenja 14. pešpolka iz albanskih gora. Podpisi.

d Učitelja za izdelovanje »suhe robe«, najraje invalida, išče invalidski oddelek poverjenišтва za socialno skrbstvo. V Invalidskem domu v Dol. Toplicah je namreč mnogo invalidov, ki bi se radi naučili izdelovati »suho robo« (žlice, kuhaličke, skafte itd.). Za invalida bi bila služba učitelja tudi stalna, za neinvalida začasna. Podrobna pojasnila daje (najbolje ustno) Invalidski oddelek v šentpeterski vojašnici v Ljubljani.

— **Umrli** je v Podbrezjah na Gorenjskem g. Jernej Jeglič v visoki starosti 88 let. Bil je dober gospodar in je kot skrben družinski oče vzgojil v pravem krščanskem in narodnem duhu 11 otrok, izmed katerih je poslal šest v mestne šole študirat, ostale je pa drugače dobro preskrbel. Bil je blagega srca, mož poštenjak, globokega verskega prepričanja. V njegovi hiši je dobil prijazno zavetišče vsak popotnik, noben revež ni odšel praznih rok iz njegove hiše. N. p. v m.l.

d Slovensko izobraževalno društvo v Valt vasi priredi v nedeljo po Sv. treh Kraljih t. j. 9. januarja 1921 popoldne po večernici ljudsko igro »Domen«. — Vstopnina bo: Sedeži 8 K, stojišča 4 K. Čisti dohodek se bo porabil za nakup župnih (farnih) zvonov, zato se prosi obilne udeležbe tudi od okoličanov.

d V Smihelu pri Žužemberku priredi na novega leta dan popoldne Zveza mladeniške in dekleške Marijine družbe dve predstavi: »Prisiljen stan je zaničevan« in »V ječi«. Pel bo tudi novoustanovljeni pevski zbor »Skrijanček« nekaj narodnih pesmi. V kratkem ustanovimo tudi »Izobraževalno društvo«.

d Smrtna nesreča. Dne 22. decembra 1920 je iz poštnega vlaka, ki vozi iz Verda proti Ljubljani, ob 7. uri 30 minut zvečer na železniškem prelazu v Rožni dolini skočil 27 letni hlapec Jurij Justin tako nesrečno, da je priletel s trebuhom na kilometerski kamen in bil v teku pol ure mrtev. Dne 21. decembra 1920 sta se svojim gospodarjem Buhom s Črnega vrha pripeljala s konjem v Ljubljano in sta preno-

čila v gostilni Erbežnik na Viču. Drugi dan 22. decembra 1920 sta pustila konje v hlevu pri Erbežniku in šla z vlakom na Vrhniko vsled kupčij. Zvečer sta šla skupno na Verd in se dogovorila, da se ro nesrečenec Justin pelje do Brezovice in gospodar Buh pa v Ljubljano in da pride Justin s konjem na glavni kolodvor po Duha. Justin misleč, da si prikrajša pot, se je peljal do Rožne doline in tam skočil iz vlaka, da bi ustregel svojemu gospodarju. Ker se je že mnogokrat opazilo, da skačejo med Rožno dolino razne osebe iz vlaka, se občinstvo opozarja na ta nesrečni dogodek.

d Tri leta težke ječe je dobil znanf voditelj samostojnežev na Dobravi, Franc Bricelj, ki je zaklal svojega somišljenika Franceta Rupnika.

Gospodarstvo.

NAŠI VINOGRADLJ

O umnem obdelovanju vinogradov piše »Jadranski Merkur«: Pri približni uradni statistiki zavzema vinogradništvo v celi Jugoslaviji 260.000 hektarov zemljišča, ki daje približno pet milijonov hektolitrov vina. Največ zemlje za pridelovanje grozdja je obdelane v Dalmaciji (76.000 ha). Slovenija stoji s svojimi 35.000 ha na petem mestu. Po tej statistiki se pridelala na 260 tisoč hektarov samo pet milijonov hektolitrov, kar dá na 1 hektar 20 hl vina (7000 trt 2000 litrov vina). Če se oziramo na mlade vinograde, ki še ne rodijo, bi bil povprečni pridelek enega hektara 25—30 hl. Vzrok temu majhnemu pridelku je zanemarjanje vinogradov vsled vojne, negospodarsko obdelovanje vinogradov in neposlusnost naših vinogradnikov. Za umno obdelovanje vinogradov nam more služiti kot najboljši primer Francija, ki zavzema prvo mesto na svetu ne samo po množini, ampak tudi po kakovosti vina. Francija ima nad 1 milijon 500 tisoč hektarjev vinogradov s pridelkom nad 70 milijonov hl vina na leto. Da zboljšajo svoja vina, pustijo Francozi zapasti grozdje takozvani plemeniti plesni (Boteotis cinerea) in delajo iz takega plesnivega grozdja fina likerna vina. V Franciji predelajo na enem hektarju 40 do 120 hl vina, in sicer boljšega kot pa pri nas. Kakor znano je trtna uš ali filoksera uničila naše vinograde, ki so jih potem naši vinogradniki zasadili z ameriškimi trto. Večjemu pridelku vina iz grozdja ameriške trte pa ne tiči vzrok v trti sami, ampak v umnem obdelovanju vinogradov, ki so si ga vinogradniki prisvojili šele potem, ko jih je zadela nesreča. Obnovljeni vinogradi na podlagi ameriškega zahtevajo večjo skrb in več truda, kakor je to zahtevala domača trta in zaradi tega donašajo tudi večji pridelek.

Gospodarski in tržni pregled.

d Živinorejska zadruga v Kamniku, r. z. s. o. z., v likvidaciji, vabi svoje člane na zadnji občni zbor, ki se bo vršil 9. januarja 1921 ob 10. uri popoldne v Kamniškem domu v Kamniku. Dnevni red bo sledeči: 1. Poročilo o sklepu likvidacije. — 2. Sklepanje o shrambi združnih knjig. — Likvidacijski odbor.

g Vinske cene se gibljejo v ljutomerskih gorah med 22 do 26 K za navadna vina in od 25 do 28 K za boljše sortirano blago. Zaloge so majhne, ker je bila slaba letina, kapljica pa je izvrstna. Dež, ki zmrzuje na rozgah, bi lahko povzročil precejšnjo škodo, posebno ako bi nastala huda zima. Pri rezi bo treba previdnosti.

g Kongres vinogradnikov v Zagrebu, ki se je vršil dne 4. t. m., je dobro uspel. Izvolil se je pripravljalni odbor za ustanovitev »Saveza jugoslovanskih vinogradnikov«, kojemu načeljuje državni vinarski nadzornik Anton Puklavac iz Maribora. Njemu je dodeljenih šest tajnikov, in sicer: B. Skalicky za Slovenijo, Milan Stojanović za Srbijo, I. Cesar za Hrvatsko, Ljuba Stjepanović za Bosno-Hercegovino, I. Ozimić za Dalmacijo in I. Erber za Slavonijo. V Zagrebu izhajajoči list »Jugoslovanski vinogradar in vočar« bo postal glasilo »Saveza jugoslovanskih vinogradnikov« ter bo izhajal pod imenom »Jugoslovanski vinogradar«. Prinašal bo članke po doposlanih rokopisih, torej v vseh jugoslovanskih narječjih in tudi v cirilici. Upajmo, da bo ta velevažna organizacija kmalu združevala vse jugoslovanske, posebno pa slovenske vinogradnike, katere čaka v prihodnjih letih hudi boj za obstanek.

g Kaj bo z drobižem? Po informacijah finančne delegacije v Ljubljani so vesti, ki se iz neugotovljivih virov širijo med občinstvom, da izgube eno- in dvекronske novčance plačilno vrednost z 31. decembrom t. l., neistinite. — Ko dobi finančna uprava dovolj kovanega drobiža na razpolago, česar je v najkrajšem roku pričakovati, se bodo te novčance vzele iz prometa. O roku, ki bo tako odmerjen, da bo vsakdo svoje novčance zamenjal za novi drobiž, se bo občinstvo uradno in po dnevniških pravočasno obvestilo. Do tedaj pa veljajo o prometu s tem zakonitim plačilnim sredstvom med zasebniki, med strankami in državnimi blagajnami dosednji predpisi. Državne blagajne so obvezane, da tudi te novčance prejemajo v neomejeni količini kot plačilo. Izvzete od te obveznosti so blagajne poštnih in brzojavnih uradov, ki morajo sprejemati eno- in dvекronske bankovce pri enem pologu samo v iznosu do 10 kron. — Predsedstvo delegacije ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani, dne 23. decembra 1920. — Delegat: dr. Savnik s. r.

g Kovani drobiž. Po deželi se širijo vesti, da železni 20 vinarski novci niso več veljavni. To ni resnica. Finančno ministrstvo doslej še ni izdalo nobene naredbe, ki bi razveljavila omenjeni drobiž. Dokler ne bo taka naredba, lahko vsakdo brez skrbi sprejema železne 20 vinarske novce.

g Koliko dinarjev je v prometu? Dne 30. sept. t. l. je bilo v prometu 2 tisoč 814 milijonov, 319 tisoč 175 dinarjev, dne 31. oktobra pa 3011 milijonov, 285 tisoč 935 dinarjev, dne 8. decembra pa 3206 milijonov, 563 tisoč 240 dinarjev. V teku še ne celih dveh in pol meseca je zrastle število za okoli 400 milijonov dinarjev. Kakor se vidi, skrbimo prav pridno za papirnati denar, zato pa manj za njega pokritje.

g Koliko je vreden denar drugih držav? Dolar 141 do 142 kron; avstrijska krona 25 do 26 vin.; carski rubelj 75 do 82 vin.; francoski frank 8 kron 20 vin. do

8 kron 80 vin.; nemška marka 2 kroni; rumunski lej 1 krono 85 vin. do 1 krono 90 vin.; italijanska lira 5 kron 10 vin. do 5 kron 12 vin.; češkoslovaška krona 1 krono 65 vin. do 1 krono 70 vin.

g Pomanjkanje denarja se je pokazalo v bankah in industrijskih podjetjih. Glavni vzrok tega je, ker so konsumenti omejili svoje potrebe na najmanjšo mero in kupujejo le to, kar jim je neobhodno potrebno ter čakajo, da se bodo cene znižale, ker vedno čitajo, da se je to zgodilo v Ameriki, Franciji itd. Če bo šlo tako naprej, bodo banke morale omejiti kredite in povišati procenke na vloge.

g Zastoj v naši industriji. Kakor sploh po svetu, tako se javlja tudi pri nas v industriji zastoj. Ena industrija ne more delati, ker nima surovin, pri drugi so stroji že v takem stanju, da je nevarnost, da se pokvari, tretji manjka premoga, četrti ovira vlada, peta ne more priti do izvoza itd. — tako, da se nobena ne more pohvaliti, da ji cveto rože. Nadalje imamo tudi tako industrijo, ki ne more vzdržati zunanje konkurence (vsled naših visokih proizvodnih cen zaradi dragih delovnih moči), in ki bo vsled tega morala prenehati s poslovanjem. Tak slučaj je z jeklaro v Guštanju (Koroško). To podjetje je v stanu proizvajati izredno veliko izdelkov, potrebnih za izdelovanje in popravilo vagonov. Tovarna je za to reč opozorila ministrstvo za trgovino in obrt kakor tudi železniško, ali se za to ni nobeden zmenil. Tovarna od države ne prejema nobenih naročil, vagoni nam pa se kvarijo in razpadajo. Imamo slučaje, da je država v raznih tovarnah naročila predmete, katere je vzela, pa jih ni plačala, ali pa jih ni hotela ne vzeti in ne plačati. Zato pač ni čudno, če so gotove tovarne vsled tega, ker ni država izpolnila svojih obveznosti, na robu propada. Iz tega pa sledi pač eno, da na ministrske stolce spadajo strokovnjaki, ne pa kaki profesorji matematike, ki sicer znajo zapisati dijaku kaj lepo petico, toda na državne finance, narodno gospodarstvo in podobno se pa prav nič ne razume. Take baže mož je sedanjí finančni minister Stojanović, ki spada v šolo med dijake, ne pa na stolec finančnega ministra. Zato pač ni čudno, da obstoji delo računskih uradov kar pride od finančnega ministrstva ali pa od delegacije le v večnem sestavljanju seznamov in skrižaljk.

g Posledice pomanjkanja naročil. Največje predilnice v Belfastu na Angleškem so vsled pomanjkanja naročil do 24. januarja ustavile svoj obrat. Vsled tega je 30 tisoč delavcev brez dela. Tudi našim tovarnam primanjkuje naročil, vsled česar je velika nevarnost, da bo kmalu znatno število delavcev brez dela. Vzrok je pač ta, da ljudje še čakajo z naročili, ker je upravičeno upanje, da cene vsem predmetom padejo. To je tudi edino umestno. Vsi moramo delati na to, da cene padejo, da se vse poceni, ne pa zvišajo raznim stanovom plače itd.

g Premog v Sloveniji. Letošnja produkcija premoga v rudnikih Slovenije bo večja kot lansko leto, če bo stavka kmalu končana. Premogokopi trboveljske družbe so dali letos že v 11 mesecih okoli 9 mi-

lijonov centov, torej skoro toliko, kolikor celo lansko leto.

g Prepovedan uvoz vžigalic je v našo državo. To prepoved je izdala monopolna uprava v Belgradu.

g Naše železnice. Pri naših železnicah ni dovolj strokovnjakov niti materijala. Oprava je slaba ali pa je sploh ni, ker so dohodki kljub najvišjim tarifom na svetu najmanjši, a to zato, ker želi vlada v Jugoslaviji — pravzaprav liberalni finančni minister Stojanović — da se železnice že sedaj, ko ni materijala, vzdržujejo same sebe. Posledica tega je kriza pri železnicah, trgovini in industriji. Vrhovna državna uprava je zanič, ljudje so večinoma nestrokovnjaki, ki ne poznajo razmer.

g Razdelitev lokomotiv bivše monarhije. Reparacijska komisija na Dunaju je sklenila, da odpade na Avstrijo in Mažarsko 1503 lokomotive, na Jugoslavijo pa samo 177 lokomotiv. Da bodo s tem v Belgradu zadovoljni, o tem ni skoro nobenega dvoma, saj smo prepokorni otroci antante, skrbne Italije, divje Albanije itd. Podpišemo pa itak vsako pogodbo, če ne poprej, pa po polnoči enkrat, ko je že preveč šampanja. Rapalska pogodba nas uči, kjer ni bilo Slovencev, pač pa židinja Vesničeva z ministrskim predsednikom, ostale gospe in gospodične zunanjih zadev.

g Pridelek namiznega olja v naši državi. V Dalmaciji raste po zadnji statistiki štiri milijone oljk, ki rasto na 28 tisoč hektarjih površine in ki dajo letno povprečno 52 tisoč kvintalov namiznega olja. Če prištejemo pridelek olja še v Črni gori, potem pridelamo v naši državi letno okoli 60 tisoč kvintalov namiznega olja. V zelo dobrih letih bi mogli pridelati okoli 200 tisoč kvintalov olja. V rednih časih je stalo 100 kg olja 60—80 K, kar predstavlja vrednost nad 4 milijone kron. Sedaj pa, ko stane 100 kg 4000 K, bi to stalo 250 milijonov kron, v dobrih letih pa tudi 800 milijonov kron.

g Preobloženi Maribor. Iz Maribora poročajo, da se tamkaj nahaja v zaostanku 840 vagonov, od katerih je 430 z živizem za Avstrijo in prevoz, vsled česar so vse pošiljave (razen svežega mesa in živali) do nadaljnjega ustavljene.

g Papir za sobnoslikarske šablone. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je prejel večjo množino finega papirja za sobnoslikarske šablone, katerega bo razdelil med interese, ki naj prigrisajo svoje potrebščine ustmeno ali pismeno pri navedenem uradu.

g Premogovnik »Globoko« pri Brežicah je kupilo novoustanovljeno rudarsko društvo »Nova Nada«, v katerem imajo veliko večino zagrebske banke. V tem rudniku nakopljejo dnevno 2 do 3 vagone lesnega premoga. Premogokop leži pod cesto, tako da je nakladanje zelo lahko in je oddaljen 5 do 6 km od Brežic. Navedeno društvo je dobilo koncesijo za železnico, ki jo že trasira. Iz tega premogokopa dobivata premog zagrebska elektrarna in paromlin.

g Štrajk rudarjev v Sloveniji in Bosni se nadaljuje. Vsled tega so ustavili v naši državi gotovo število vlakov.

g S shoda zveze županov dolnjelendavskega okraja. V Dolnji Lendavi v Prek-

murju se je vrnil shod zveze županov doljenlendavskega okraja, na katerem so se dotaknili tudi gospodarskega vprašanja. Med drugim so zahtevali, da se nastavi za občinske tajnike domačini, ki jih naj plača država, kakor jih plačuje v Srbiji in na Hrvaškem, nadalje so protestirali proti previsokim cenam drv, ki jih nakazuje občinam agrarna reforma in proti visoki najemnini za travnike. Nadalje so zahtevali, da dobe že vendar enkrat občine denar od davkarij od občinske užitnine.

g Angelja variha je dobil delegat finančnega ministrstva v Ljubljani. Ta je Srb, kot povsodi in ima nalogo, skrbno paziti na prste našega delegata dr. Šavnika, ki je seveda Slovenec. Ljubljanska tobačna tovarna pa je dobila računski oddelček, v katerem sta za sedaj dva Srba, in sicer en moški in ena ženska. Oba znata pisati, imata plačo v dinarjih in zraven tega še dnevnice. Naši ljudje pa, ki imajo predpisane študije, pa ne morejo priti do kruha. Za državno računsko službo se zahteva, da ima vsak maturo na gimnaziji ali realki in izpit iz državnega računovodstva na učiteljsko. Imenovana dva pa teh študij nimata in vendar uživata vse ugodnosti. O tem še spregovorimo! Pa pravijo, da to ni korupcija! Čas bi že enkrat bil, da postanemo enakopravni!

g Padec cen blagu na Francoskem. — Cene blagu so padle na Francoskem od 35 do 40 odstotkov.

g Cene jeklu v Ameriki so znatno padle. Ker delavci zahtevajo zvišanje plač, povpraševanje po jeklu je pa neznatno, zato so cene jeklu padle ter so mnoge tovarne prenehale obratovati. Vsled tega so delavci opustili svoje zahteve, ker so uvideli, da tovarne ne morejo zpolniti njihovih zahtev.

g Položaj italijanskega lesnega trga. Žive potrebe po rezanem lesu je krila Italija predvsem iz Čehoslovaške, Avstrije in Jugoslavije in sicer v taki meri, da Italijani danes nočejo kupovati drugače kot po izdatno znižanih cenah. Za deske v dolžini nad 4 metre manjka v Italiji vsako zanimanje, ker mora italijanski izvoznik upoštevati, da stane morski prevoz v Levanto (morje pri Mali Aziji) za deske na 4 metre dolžine 20 frankov v zlatu za kubični meter več nego za deske, ki so dolge samo 4 metre.

g Kakšne neposredne davke imamo in kako jih plačujemo? je knjižica, katero je izdala Zveza gospodarskih zadrug in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Knjižica je kratka, jasna in poljudna ter zelo potrebna za vsakega davkoplačevalca. Natisnilo se je samo omejeno število izvodov, zato naj si jo vsakdo takoj omisli. Velja s poštnino vred 5 kron.

g Proti socializaciji industrije. Pred kratkim je imel v Berlinu socialni demokrat Fischer govor, v katerem se je izjavil proti socializaciji industrijskih podjetij. Pri tem je poudarjal, da delavci v svojih zahtevah ne poznajo nobenih mej.

g Jugoslovanske trgovske zbornice ustanove v Nemčiji in sicer v Berlinu in Monakovem.

g Stanje danskega kmetijstva. Danska je majhna dežela, ki meri 38 tisoč, 456 kva-

dratnih kilometrov in šteje pol tretji milijon prebivalcev. Njeno kmetijstvo je bilo do konca 18. stoletja na zelo nizki stopnji, toda pozneje je s pametnim gospodarstvom, širjenjem izobrazbe med kmetiskim ljudstvom in posebno zadrugištvom tako napredovala, da je danes Danska država, v kateri je najbolj razvito kmetijstvo. Toda vojska je tudi danskemu kmetijstvu zadala udarce. To se posebno opazi pri številu goveje živine. L. 1914 je štela Danska 2 milijona, 463 tisoč glav goveje živine, a l. 1919 je padlo to število na 2 milijona 188 tisoč, in sicer vsled velikega izvora. Konj je bilo l. 1914 567 tisoč, l. 1919 pa 588 tisoč. Perutnine je bilo l. 1919 12 milijonov kosov, l. 1918 pa samo 9 milijonov 800 tisoč. Svinj je bilo l. 1914 2 milijona 497 tisoč, l. 1918 le 621 tisoč, l. 1919 pa 716 tisoč. Da je število svinj tako padlo, je krivo pomanjkanje močnih krmil vsled slabega dovoza tekom vojske. Mleko in mlečni izdelki so glavni vir dohodkov danskega kmetijstva in jih izvažajo na debelo na Angleško.

g Kanadska pšenica. Poljedelsko ministrstvo je nabavilo in razdelilo med ljudstvo lansko leto v nekaterih delih Srbije takozvano kanadsko pšenico. V moravski dolini je pokazala sledeči rezultat: jesenska setev slabša nego spomladanska, ki je dala 2—3krat več. Kruh od te pšenice je baje lažji in okusnejši nego od naše pšenice. Edina neljuba njena lastnost je ta, da zrno ne gre rado iz pleve ter se da omlatiti dobro edino le s parno mlatilnico.

g Italijani za železniško zvezo preko Jesenic z Avstrijo. Italijanski »Il Resto del Carlino« prinaša z Dunaja dopis, v katerem se bavi z vprašanjem karavanske železnice. V prvi vrsti napada imenovani list italijansko vladu, ker ni pripogajanjih v Rapallu zahtevala, da se prizna Italiji železniška proga od Podbrda preko Jesenic do Podrožce v skupni dolžini 47 kilometrov. Nadalje navaja imenovani list vse težave, katerim bodo podvrženi potniki o priliki carinskega pregleda. Obenem pa povdarja, če hoče priti Italija do direktne zveze z Avstrijo, da bi stal predor skozi Predil nad dva tisoč milijonov. Zato predlaga, da se železniška postaja na Jesenih internacionalizira. Italijanski vlaki bi mogli voziti do Jesenic namesto do Podbrda, enako tudi avstrijski, ki vozijo do slej le do Podrožce. Jugoslovanska železniška uprava bi obdržala tudi v bodoče vse dohodke od prevoza in bi še mnogo prihranila na osebju. List pristavlja, da taka zgradba ne bi pomenila nič novega, ker so tudi pred vojsko vozili italijanski vlaki čez avstrijsko mejo do Ale, sedaj pa celo do Inomosta, ki leži 40 km onstran italijanske meje.

Za naše gospodinje.

Nova ura. Toliko se je že udrihalo čez takozvano novo uro, in vsak je povedal le njene senčne strani. Bodimo poštene in pogledimo tudi njeno dobro stran, ter nato primerjajmo dobroto s slabo stranjo in videti hočemo, kaj bo zmagalo. O slabih straneh smo slišali že nešteto krat; vedno to izpraševanje, po stari ali po novi uri, in

končno je človek ves zbeigan in ne ve, ali naj pomakne svojo uro naprej ali nazaj, v mislih samo ali v resnici; in ko je šele enajst po starem, zvonji opoldan, gospodinja se prestraši, zakurila še ni za kosilo, skuha se je šele do dveh, da pa ne bo drugi dan zopet zamude, hoče skuhati prej, nego kaže nova ura, in glej šmenta, pogleda na staro uro, je pa šele deset. Ja, kdaj bodo pa danes prišli kosci k južini, eno uro pozneje, ko bo poldan odzvonilo, so se zmenili; kdo jim bo pa povedal, kako dolga je tista ura, ali naj zvonji še enkrat? Na pa vsaj neprijetnosti nove ure poznamo dobro vse kmetijske gospodinje, ampak dobrih strani nismo poznale do sedaj, kajti dobrote nove ure odpadejo namreč na meščane, tako mi je pripovedovala naša učiteljica in menda bo res tako. Uradniki n. pr. vstajajo, pravi, ob sedmih in ob osmih so v pisarni. Poleti bi vstajali ravno tako šele ob sedmih, ko je solnce že precej toplo in malo bi užili svežega jutra. Pa pride nova ura in vstanejo že ob šestih, in hočeš ali nočeš naredi lep izprehod do svojih pisarn v hladnem svežem jutranjem zraku, kajti stara ura je šele sedem, ko sede že v pisarnah. In prav je tako, zakaj pa bi meščani ne imeli nič od jutranje svežosti, ko jo uživamo kmetje; že odkar se začne daniti. In zato torej, da meščani lažje vstajajo eno uro prej, nego po zimi, pa jih »nafarbajo«, da je poletni ob šestih že sedem ura. No, dobro, kako pa je potem zvečer! Iz pisarn in drugih služb pridejo torej eno uro prej, torej gredo še za dne malo na izprehod, če baš doma nimajo nobenega dela, da si iztelo vadijo svoje zastale ude. Seveda je tudi eno uro prej večerja, in tudi spati gredo menda po novem času eno uro prej ter si prihranijo na ta način za eno uro svetlobe. Pogledajmo še v kavarne in gostilne; človek bi mislil, da so v poletnem času tudi eno uro prej zatvorjene, pa niso, odprte so bile še dalj časa. Torej bo treba šele ugotoviti, koliko meščanov se ravna po preimenovani domnevi ter si v resnici prihrani na luči.

Ker pač na vsak način privoščimo tudi meščanom zgodnje vstajenje, bi bilo najbrž tudi uspešno, da bi se jim le uradne ure premaknile poleti za eno uro bolj na zgodaj in gostilne ter kavarne naj bi se zatvorile eno uro prej, ali tudi dve uri, da bi se prihranilo več svečave.

Obsavska gospodinja.

Kako jemljemo zdravila. Če uživa naš človek zdravila, se po par dneh navadno naveliča, če ni takoj velik uspeh, da se bolezni kar vidno boljša. Trpela sem včasih na slabotnem želodcu; Bog vari, da sem jedla zvečer kaj težkega. Pa mi svetuje nekdo, vsako jutro na tešče pol kozarca tople vode, razstopljene v njej pol žličke soli iz Karlovih vrečnih toplin. In res sem pila to sol vsako jutro skozi poldruge leto. Nekoč smo imeli potem za večerjo mrzel fižol v zrnju, in jedla sem ga, kakor kakšen mlatič. Domači so se mi zelo čudili, češ, jaz pa tako težka večerja. In tedaj sem se prepričala, da imam res že dovolj trden želodec — ter sem nehala uživati zdravila, torej čez poldruge leto!

Za kokoši zreži vse kuhinjske odpadke na drobno, kosti od mesa pa stolci na

drobno; jajčje lupine preje dobro posuši, če ne prično kokoši jajca nesti z gnezda, ter jih nato dobro zdrobi. Oves jim pa v zimskem času kuhaj ter pokladaj še mlačnega. Ne pozabi, da se naredi kokoši od že je pihal Vedno naj bo voda v koritcu.

Solarjem preglej vsaj ob nedeljah popoldne glave, če niso dobili v šoli kaj živga. Glavo jim omij s toplo vodo, lasa pa potem malo pomoči s petrolejem, ki po njem lasje dobro vspevajo. (Koža pa se ne sme močiti s petrolejem.) Preglej otrokom tudi žepe, če nimajo dečki kaj cigarete, ali pa vsaj ostankov.

Močnik je okusnejši, če ga zamesiš s slanin kropom.

S tropinami od masla zabelim žganec od zmesne moke, ki jim denem namesto krompirja kuhat najprej v krop četrt litra kaše; ko je kaša že napol kuhana, se pridene šele moka. Takšni žganci so s tropinami najboljši.

Književnost.

Dve božičnici. 1. P. H. Sattner: »Svetočno zvonjenje«. 2. St. Premrl: »Čuj, premila«. Dvoglasna ženska zbor s klavirjem (tudi s harmonijem se lahko spremlja). Založila Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani. Cena izdaja 15 K. — Radostnim srcem pozdravljamo izdajo teh dveh ljubkih skladb. Saj dosedaj nismo premoogli tovrstnih napevov in smo bili vezani izključno le na tuje, zlasti nemške skladbe. Sicer so res nekoliko pozno izšle, pa naj sega božična doba do 1. predpepelnične nedelje. Naša društva in šole, ki bodo v tem času prirejale razne božične prireditve kakor: božičnice, igre in druge božične predstave, se bodo rade posluževale teh lepih pesmic, tem prilikam so tudi namenjene. Premrla »Čuj, premila« bo pa dobro učinkovala tudi pri cerkvenih pobožnostih, zlasti pri onih Marijinih družb. Skladbe priporočamo kar najtopleje.

d Društvo »Kamnik« sklicuje občni zbor na dan Sv. Treh kraljev popoldne ob pol 4. uri v Kamniški dom. Vabimo vse članke društva, predvsem pa starše Orlov, Orlic in naraščajo, ki jim bodo poročali voditelji, komu zaupajo starši svojo mladino, ko jo zaupajo »Orlu«. Na svidenje! — Predsednik.

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevalja ***

(Dalje.)

Luteranski svetovalček Tan je rekel: »Tako slabo pa tudi ni zidovje.« Hendel se je zdrznil. Torej tako daleč je že prišlo ž njim. Podganska sodruga že zapuša potapljačo se ladjo, Tan se vleče za Alberta?

»Torej jo bomo položili na mrtvaški oder pred kapelo pod milim nebom vprito vsega mesta, ki bi bilo brez nje in njenega junaškega čina sedaj morda že kužna jama.«

»Kdo pravi to?« je vtilo zarohnel Hendel.

»Grob v Garstenu,« je odvrnil menih. Obenem je rekel Luc: »Izkopali bomo grob, da potrdimo vašo besedo, gospod Albert.«

»Tega ne dovolim,« je ogorčeno zavpil Hendel.

»Tvegam to Štefani v čast,« je odločno rekel Luc, »moj hlapec je preстал ogrsko bolezen, zato je, kakor pravijo, varen pred kužo,

on naj koplje. Lekarnarja bomo vzeli seboj, da bo kadil.« — Protestant Himmelberger je rekel: »Tudi jaz pojdem ž njimi, da bo zraven tudi protestantska priča, akoravno smo vsi prepričani, da je duhovnik govoril resnico.«

Hendel, Hendel, res, tvoj čas je prešel. Kako ti danes zapovedujejo oni, ki so se sicer tresli pred tvojimi zapovedmi.

O svet, o svet. Še pred eno uro so mu poljubljali noge.

Luc in Himmelberger sta šla z Albertom iz dvorane. Ko je Albert zapuščal dvorano, se je še enkrat ozrl na morilca, ki je v neutolažljivi bolji srepo gledal predse, mrtev in gluha za vse, kar je govoril zanj njegov oče, rnenih pa proti njemu, slišal in videl je le Štefano, njeno tiho, sladko ljubeznivost, otroško nagnjenost, pobožno dejanje in nehanje, in ojme, njeno žalostno smrt, ter je venomer z bledimi ustnicami obupno marmal njeno ime, Štefana, Štefana.

Menih ga je pogledal in je videl, kako nedopovedljive so njegove muke. Res, po pravici trpi, in pravična je njegova kazen, ker je toliko bridkosti prizadejal nedolžnim ljudem, vendar je le človek in ima dušo, dasiravno je poln grehov in je povrh še krivoverec, saj je še celo Štefana, pobožna deklica, skrbela za njegovo dušo. Ko je tedaj Albert šel mimo nje in ga je pogledal z globokim pogledom, se mu je iz sirogega srca izvil vzdih za izpreobrnjenje nesrečnega.

»Gospodje, moji dragi prijatelji,« je začel govoriti sodnik Hendel. »Ne preostane nam bogve kaj, da bi še storili... dejanje nam je znano... okoliščine tudi... čednosti umorjenega dekleta nam je pokazal menih.« Divje, poln onemoglega srda se je zakrohotal: »Menih pravi, da noče krvi in vendar po krvi kopni sleherni njegova beseda. Menih se norčuje iz ljubezni mojega sina, toda jaz, ki ga bom sodil — krč ga grabi za vrat in mu duši besedo — »ga poznam dobro, bolje kakor ta nesramni duhovnik, in vem, da je bila njegova ljubezen prava in globoka, vse je zapustil zaradi Štefane, zavrnil je celo knežino...«

Tedaj mu je posegel v besedo eden izmed svetovalcev, mestni notar — sicer si nikdar ni upal nobeden prekiniti ga:

»Strogi, pravični, častivredni gospod sodnik, polnoštevilno smo zbrani, dvaintrideset nas je, prosimo, da že vendar enkrat začnete z glasovanjem, preden mrliča prinesejo v mesto.«

Hendel je z divjimi očmi streljal nani. Da bi te strelal Luteran je, preje je prizvanjal vsem njegovim delom, sedaj pa tudi on ne: prikrito zahteva kri tvojega otroka.

»Kdo ste vi, da se drznete govoriti, kadar govorim jaz?« je zarezal, ves tresoč se vsled razburjenja. »Kaj nam mari mrlič? Se ga li bojim? — Smo li stare ženske ali pa luteranski možje? — Glasovalo se bo, kadar bom hotel jaz, zatoženec, moj sin Henrik, je štajerski vojak, ne bom ga sodil, preden ga mi ne preda v roke stari stotnik Gifin. — Pokličite ga semkaj!«

Dva meseca sta minula, odkar je tudi stal pred njim in čakal kazni njegov sin, tudi takrat je šlo za Štefano, in Gifin ga je objel in je rekel, to je moj najboljši junak, naj ne umrje.

Bo li Gifin tudi danes tako storil, žalibože, štajerski sodnik le predobro ve: Ne! Pa bi tudi nič ne pomagalo. Toda očetu še ni zadnje upanje splavalo po vodi.

Kmalu je zažvenketalo orožje v mestni hiši, in Gifin, ki je za časa Henrikove poti na Dunaj kot namestnik poveljeval štajerskim vojakom, prikoraka v dvorano. Resno in žalostno mu je oko, obstoje daleč proč od sodniškega sodnega stola, niti ujetnika ne pogleda in vpraša sodnika: »Pozvali ste me, gospod Hendel, kaj želite?«

Hendel je dvignil roko in je pokazal na svojega sina... toda beseda mu je odpovedala. Henrik se je okrenil proti svojemu nekdanjemu stotniku, ki ga je bil a strogo, večšo roko vpeljal v vojaški stan, in je žalostno, pretrgoma, a vendar glasno rekel:

»Veste, kaj sem storil? Ubogo Štefano, ki je bila tako pobožna in Bogu posvečena, ki je štajer obvarovala kužo, dobro... sem umoril iz ostudnega sovraštva.«

»Že vem,« je kratko odgovoril Gifin, »vse mesto že govori o tem in ljudje so strašno razjarjeni, saj tudi ni čuda.«

Stifteger je zamrmral: »Gospod stotnik, saj se bridko kesa.« Gifin je rekel: »Žal, sedaj je prepozno.« Sodnik ga je pogledal z mrkim, zmešanim pogledom in je na silo odprl svoja ustna:

»Stari stotnik, poklical sem vas, da mi predaste mojega sina; storite to po določenem pravilniku kakor je v navadi.«

»Da, prav tako, hočem,« je mirno rekel Gifin, in sedaj šele je z žalostnim pogledom začel motriti svojega najboljšega vojaka; škoda za mlado kri, krasna dela je vršil v Lincu in v Štajru, bil je izboren strelec, stražen je ta konec, pa kaj se hoče, še bolj strašno je, preliti nedolžno kri čiste deklice, to je za moža največja sramota, kri vpije po maščevanju, ne pomaga nič.

Po pravilniku ga bom izključil iz vojaškega zbora, vzel mu bom pravico štajerskega vojaštva in ga vam bom prepustil v kaznovanje.«

In pred dvema mesecema je prav ta Gifin tako-le govoril: »Rad imam tvojega fanta, izpusti nam ga, brez tvojega Henrika si ne znam pomagati.« In ko je Henrik pozneje zatrl upor, je rekel Gifin: »Vsi skupaj bi ne bili nič opravili, vse je on naredil.«

Hendel je vprašal: »Gospod Andrej, kako bi vi kot stotnik nad Henrikom maščevali umor?« Upa proti upanju, da bo starec rekel: »Nočem mu vzeti mladega, plemiškega življenja.« Toda starec je rekel: »Prav tako, kakor vi, gospod. Glavo in roko! Pred štiridesetimi leti, če se prav spominjam, je bilo vse to še mnogo strožje. Takrat so nesrečniku, ki je umoril pošteno dekle, srce —

»Vem,« mu je Hendel z roko namignil k molku.

Steber za stebrom se podira. Ne preostane mu drugega kakor sveta pravičnost, pravičnost, ki je bila doslej njegova dekla, danes pa je njegova gospa, ki za po nedolžnem prefito papeževsko kri, ki je omadeževala njegov prestol, zahteva to plemenito, čeprav krivo kri, ne glede na to, da je ta kri najboljši del njegovega življenja.

Tedaj je vzkliknil eden izmed dvaintridesetih: »Naj bo konec besedi! Iz štajerdorfa sem prihaja hrušč in trušč, Bog nam bodi milostiv!«

Takoj je vstal nekdo drugi in je prosil: »Častivredni gospod, mi smo prah pred vašim gospostvom, pa naj že vendar Gifin stori svoje, sicer bomo morali plačati s svojo in s svojih otrok krvjo, ako boste še naprej zavlačevali kazen za tega morilca.«

Hendel mu je zaničljivo rekel: »Meni se zdi, da vas bo iz strahu pred rimskimi papežniki še zgrabila božjast. Zaradi papežnikov se prsta ne zganem v kaznjevanje ali pomiloščanje; kaznujem in pomiloščujem po nedotakljivih postavah kot luteranski sodnik luteranskega mesta...«

Obmolknil je in se je naglo okrenil proti oknu, ker doli na trgu je silno rastel hrušč in trušč, v katerega se je mešalo mrmljanje liki šumenje daljnje reke. Na mah pa je nastal mir, v tem trenutku pa so se privlačili skozi odprta okna posvetovalnice oblaki belega, lepo dišečega dima.

»Je-li to kadilo? Kaj naj to pomeni?« je vprašal Hendel. Obrisal si je pot in je stopil k najbližjemu oknu, več drugih gospodov je stopilo k drugim oknom in je gledalo doli.

Henrik je zmešan in smehlja se rekel Stiftegerju: »Včeraj osorej sem bil pri njej... v kuhinji... spala je... nič ni tako lepega na svetu, kakor je bila ona... o ljudje božji, zakaj samo glavo in to nesramno roko, ves božji dan bi me morali mučiti...«

»Gospod v nebesih,« je ob zadnjem oknu eden vzkliknil izmed svetovalcev, »za Boga, zaprite okna! Za božjo voljo! Na drogu prinašajo izkopani paramenti!«

Vrši se šinil po dvorani, tresoč pesti zapirajo žvenketajoča okna, samo okno, ob katerem je stal sodnik, je ostalo odprto. Sodnik se je nekoliko ven nagnil in je s pekočimi, krvavoobrobljenimi očmi bulil doli na mestni trg. Glej! Nekaj prihaja kakor Mozesov ognjeni steber: v velikih oblakih se iz žerjavno dviga dim in se vali skoraj čez strehe, in dimu

pa kakor strahovi prihajajo trije možje čez trg, ki se je na mah izpraznil. Luc je na drugo nesel nekaj zatega, ki je bilo podobno mali zastavi. Pred njim sta stopala Himelberger in lekarnar Kenistopher in sta vihtela žerjavnici, za njima je stopalo nekaj drugih mož, ki so nosili z žerjavico napolnjene lonce, iz katerih so se tudi kadili oblaki dima.

Ne daleč proč od mestne hiše so prvi trije obstali. Himelberger je, da bi ojačil glas, dejal roke k ustom in je zavpil proti mestni hiši:

»Povejte sodniku —«

Z okna je nazaj zaklical sodnik: Tukaj je! Možeje doli v dimu so nekaj po tihem med seboj pošepetali, nato je Himelberger nanovo zavpil z orjaškim glasom: »Častivredni! Prav tako je, kakor je rekel menihi! Izkopali smo grob, zgoraj je ležala burzal pod njo meniški plašč tega smo sežgali, sedaj bomo sežgali še burzo pred mestnimi vratil videli smo tudi eno mrličovo roko, ki je bila vsa črna, ljudje božji, nihče naj se ne zgane iz hiše!« je vedno krepkeje kričal, kakor so nekaj kričali v Egiptu: Pasah, pasah, ko je prihajal angel morije. Nato se je obrnil oblak, Jehovin oblak in se je vlekel nazaj proti mestnim vratom, in izginili so tudi možje s svojim čudnim paladijem.

Hendel je opotekaje se stopil nazaj od okna. »Menih je govoril resnico,« je rekel z ubitimi, steklenim glasom. »Toda ni bilo treba, izkopati paramentov.«

Medtem je hrušč in trušč, ki se je preje slišal na desni v daljavi, prihajal vedno bližje. Pa to ni bil grd, surov vrišč upornih in požigavskih tolpe, marveč mogočno in silno, pa vendar umerjeno enoglasno valovanje in bučanje, kakor v plimi morje čez bregove udarja in se zopet umika, kot mu veli božja postava. — Valovanje in bučanje pa je prihajalo iz Stajerdorfa, postajalo je od minute do minute krepkeje in silnejše, sedaj že kipi proti nebu liki vroč gumenje, obenem pa se je ob vhodu v ožino prikazal križ, ki je visoko plaval v zraku. Križ je nosil možki v kuti, menih Albert; z velikimi koraki je korakal kakor vojskovodja, ki stopa pred svojo vojsko, kakor je nekaj stopal Jozua pred izraelsko vojsko, ki jo je vodil proti poganskemu mestu Jerihi. Za njim se je pomikala vojska, po štirje možje v eni vrsti, vsi razoglavi, niti ene ženske ni bilo med njimi, iz njih grl pa je neprestano v čudni melodiji prihajal bojni klic: »Blagoslovljen je sad tvoje telesa, Jezus, ki te je, devica, v nebesa vzel.« Daleč zadaj je bilo v zraku videti prihajati krsto, okoli katere je vihal pajčolan.

Ko se je pri vhodu v ožino prikazala armada molivcev, silna kakor razvrstena vojna truma, in je žugajoče bučanje katoliških molitev iz tisoč možkih grl prigrmel v posvetovalnico, je nekdo ves blede in od strahu koprneč zaklical:

»O Bog, koliko ljudi, kakor listja in travl In Albert je vmes, Štefano prinašajo v krsti, sedaj se nas Bog usmilil!«

Hendel je opazujoč naprej nagnil svojo divjo, osivelo glavo in je poskušajoč se smejeti vprašal: »Odkod prihaja ta sodrga? Je-li toliko papežnikov v Stajerdorfu?«

In odgovoril mu je Tan: »Častivredni gospod, ves Stajer prihaja.«

(Dalje.)

Žrtev prepira.

Povest, Spisal Limbarski.

(Dalje.)

Cela okolica je bila napolnjena z dihom božje pričujočnosti. Celo Murn, čigar kmetija je ležala visoko gori na Lazih je sedel odkrit in golorok pred hišo, zroč na drugi griček, pred cerkev na Vrtačo. Ni mu bilo za praznik in za sv opravilo, ampak kratkočasil se je ob pogledu na prihajajoče, ki so se od vseh strani bližali božjemu svetišču. Čudak je bil ta Murn, zanimivih šeg in smešnega obnašanja, resen in šaljiv obenem. Kadar ga je zadela kaka nesreča, je tarna, da ga tepeta Bog in peklenšček, Bog da ga udarja, ker on kot človek velikokrat greši, hudobec pa, da ga črti,

ker poleg svojih napak opravi tudi marsikako dobro delo. Najrajši se je pogovarjal o svojem bogastvu in o siromaštvu drugih. Polna graje so bila njegova usta onemu, ki se mu je zameril, hvalil pa razum sebe ni nobenega. Domače razmere njegovih sosedov so ga nad vse zanimalo. Vedel je natanko, katera gospodinja v vasi prva vstane, kje boljše kuhajo in koliko kdo poje in popije. Sam je večkrat koga napasel, kar mu je pozneje oponesel. Odkodnino za svojo radodarnost si je včasih poiskal sam. Kadar je komu zginjalo seno ali žito pod kozolcem, je stiskal pesti ter srdito gledal na Laze, kjer se je Murn izza vogla svoje hiše porogljivo mugal. — Tudi danes se mu je nabiral na obrazu zadovoljen smeh, saj se mu je zopet nudila priložnost, da seže po tujem blagu. Nestono je čakal, da se prične sveto opravilo in ko je zvon naznanil začetek sv. maše in so se starčki in ženske, čuvajoče domove, zaprle v sobe, da se v duhu združijo z mašnikom, tedaj je poiskal Murn v podstrešju veliko vrečo, s katero se je previdno plazil okrog sosedovih hlevov in kozolcev, na njegovem podu pa je od minute do minute naraščal kup sena. Ko se je končala v cerkvi božja služba in se je ljudstvo pričelo v gručah razhajati, takrat je tudi Murn dovršil svoje nepošteno delo. Zopet je sedel pred hišo, motreč odhajajočo množico, ki je s smehom na obrazih v živahnih pogovorih hitela mimo vrtaške kapelice, ne da je sanjal kdo o dogodkih, ki so se odigrali tukaj minulo noč. Najmanj pa se je dozdevalo staremu Gozdarju, da so njegovi cekini namesto v luknji pod tlakom kapelice spravljani v Repčevem mlinu v veliki črešnjevi omari.

V sredo po sv. Janezu je na Vrtači zopet pritrkavalo; v cerkvico, okrašeno še od nedeljskega shoda, sta stopala ženin in nevesta — Gozdarjev Tine in Bregarjeva Mica. Ni bilo kdovekaj zanimanja za njuno poroko; nekaj deklin in navihanih fantalinov je ob poti za plotom zbijalo šale, in če se je v cerkvenem kotu skrivala kaka radovedna ženica, so bili vsi, ki so opazovali Bregarjevo slavnost. Vrtačani se namreč vabili na ženitovanje razen nekaterih radi razžaljenega Klinarja niso odzvali. Lazovčane pa tudi ni preveč vleklo na Vrtačo, ker so vedeli, da jih tankaj radi Bregarjevih ne marajo. Gozdarjeve Lenča in Liza bi se bili ta dan sprli z vsakomur, ki bi se drznil zagovarjati mlado nevesto. Izvedeli sta vsako neprijetno besedo ter razkrili vse opravljivke, ki so povzročile med Tinom in Polonico razdor. Zgovorna Gabrovka je imela zaradi tega veliko na vesti, toda sama ni hotela nositi, kar so tudi druge zagrešile. Izdala je Primko in Kovačovo Meto, ki sta po njenem mnenju še mnogo več zakrivila, ti pa sta našli še celo vrsto drugih, večjih grešnic. Tako se je valila krivda z rame na ramo, dokler ni med nežnim spolom nastalo pravcato vonjo stanje in Lenča in Liza bi bili najrajši podpisovali smrtno obsodbo.

Tudi Primka z Lazov je bila zapletena v vrtaške marnje. Z namenom, da se zagovarja in brani svojo čast ter napase na svatih radovednost, je prignala ta dan svojo kozo, privezano na dolgem, večkrat zvezanem motvozu, prav do cerkvenih vrat, iščočo venomer priložnosti, da se vmeša kje v pogovor. Toda vsa njena vsiljiva zgovornost ni mogla izvahiti lepe besede, jasnega pogleda. Že se je odločila, da odrine proti domu. Dež, ki je začel pršeti v drobnih kapljicah, ji je prišel kakor nalašč, da se je z vzrokom odstranila. — »Dež na poročni dan pomeni bogastvo,« — je omenila odhajaje pred kopicco otrok, ki je pa niso umeli. — »Kdo se zmeni,« — jo je usekala postarna ženica, hitelca iz cerkve proti vasi — »Hudobija!« jo je psovala Primka, šepaje s kozo po stezi na vozno pot, vodeči skoz vas v dolino, Smrekarjeva dekla jo je, zroč skozi okno, opazila ter ji je rahlo ponačajala. Primka je razkačena zamahnila s palico in pod udarcem, namenjenim dekli, je zajecalo okno Smrekarjeve sobe.

»Šipo je ubil!« — je zakričala dekla ter je hitela iz sobe v vežo. Takrat pa sta se izza vogla prikazali Gozdarjevi Lenča in Liza, ki sta že dolgo želeli obračuna z ubogo ženico in završalo je kakor v megli. Debele psovke so padale na vse strani in Primka je v samo-

branu vihtela palico; ko pa se je na pragu zadrla Smrekarica z veliko brezovo metlo, ji je upadel pogum. Urno je odkrivila s svojo mršavo kozo, predno pa je v vasi izginila med hišami, se je obrnila in je pokazala osla. To je Lenča in Lizo vnovič razdražilo. Polni togote sta jo udrli za njo in Primki bi se bilo slabo godilo, da je nista rešili Gabrovka in Kovačeva Meta, katerima so se pridružile še druge Primkine prijateljice in Lenčine ter Lizine sovražnice, ki so razjarjenima Gozdaricama temeljito izprale vest. Izvedeli sta vse svoje dušne in telesne napake in Kovačeva Meta je pri vsaki besedi poudarila, da ne živi od Gozdarjevih dobrot. Lenča in Liza sta premagani morali odjenjati. Pri Klinarju sta našli tisti dan sočutna srca in varno zavetje, kjer sta prenočili radi ženitovanja v domači hiši. Klinar se je po naročilu modrega Repca, ki je z besedo in dejanjem stregel na vse strani, popolnoma udal usodi in Polonici se je vsaj navidezno kazala veselo in zadovoljno. Seveda se ženitovanja niso udeležili; le domačemu hlapcu so se cedile sline po sladki kapljici in neka nepremagljiva moč ga je gnala v Gozdarjevo klet, kamor se je bil splazil v večernem mraku. Iz pravkar nastavljenega sode je natočil škafo vina, ki ga je neopazeno odnesel ter ga je skril v hlevu v kot pod jaslji, nakar je odšel k večerji. Komaj so pričeli večerjati, je zarjula v hlevu živina in Klinar je preplašen odložil žlico ter hitel pogledat. V skrbah, da gospodar izvoha tatvino, mu je sledil hlapec, zatrijavaje, da je bil v hlevu najlepši red, ko je odšel k večerji. Strahoma je odprl Klinar hlevna vrata in najlepši vol jima je kot besen pridiral nasproti. Hlapec je seveda najprej pogledal po škafo, ki je stal na njegovo veliko žalost v kotu prazen. Vol, ki je odtrgal železno verigo, je, vohajoč po hlevu, iztaknil posodo z vinom, katerega je v velikih požirkih slastno poskal. Odtod je izviralo njegovo besno divjanje in Klinar se je tresel strahu, ko se je žival po divjem rjovenju slednjič zvrnila na tla. Že se je odločil, da zakolje rejenega voliča, zakaj nevarna se mu je zdela čudna bolezen, katere vzroka ni poznal. Temu se je odločno uprl hlapec, poskušajoč vsa mogoča sredstva, učinkujoča zoper pijanost, ki so pomagala, da se je živali proti jutru začelo boljšati.

Primka pa tisti dan tudi na Lazih ni imela sreče. Murn jo je zasadel, ko je v njegovem gozdu nabirala drva. Skrivaj ji je prevrnil koš, napolnjen s suhimi vejami, na dno je položil kamen, ki ga je pokril z drobnim dračjem, na katerega je naložil do vrha suhih vej ter se je neopazeno odstranil. Kmalu nato je Primka s težko butaro prilezla iz goščave; ker ni opazila v košu nikake izpremembe, je butaro z belim platnenim motvozom, kakršne je nosila vedno pri sebi, privezala na koš, s katerim je hotela odriniti domov. Toda breme je bilo tako nenavadno težko, da je morala napeti poslednje sile in poklicati vse svetnike na pomoč, predno ga je spravila na rame. Z glasnim stokanjem ga je v potu obraza vlekla proti domu, kjer ga je vsa upehana že pred pragom spustila na tla. — »Hudobija!« — je zakričala togotna, ko se je izpod dračja izvalil debel kamen, ki je povzročil bedni starki toliko nepotrebnega truda. Kdo ga ji je naložil, ni ugibala dalje. Murn je bil tisti zlikavec, izdal ga je njegov porogljivi nasme, ko je stopala mimo njegove hiše s košem na rami. S sveto jezo je pograbila kamen, ki ga je treščila pred Murna, sedečega na hišnem pragu, z opombo, da ga bo z dvojno težo tlačil na onem svetu. Murn jo je v zahvalo za rahli opomin robato ozmerjal, kar mu je Primka z obrestmi bogato vrnila. Končno sta eden drugemu zapretela s tožbo, katere pa sta se oba enako bala. Tako je bil dan Gozdarjeve poroke za Laze in Vrtačo — dan prepira.

(Dalje.)

Vsaka hiša, v kateri je kak član Kmetske zveze, mora imeti „Domoljuba“, kmetsko glasilo.

Najnovejše.

Ravnokar prihajajo poročila, da je italijanska armada pregnala čete znanega pustolovca d. Annunzia z Reke, ter obklopile vladno palačo. Kaj je z d. Annunzijem, se še ne ve.

Opozorjamo na oglas Menjalnice Slovenske banke v Ljubljani.

Ne morete spati? Niti delati? Imate nerazne bolezni? Občutek zadovoljstva doprinešete vam Fellerjev pravi Elza-fluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 kron. Državna trošarina posebej.

Trpite na počasni prebavi? Zapriju? Talo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza-krozijicami. 6 škatlic 18 kron. — Zelo učinkovita švedska tinktura 1 steklenica 20 kron. Osmot in poština posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 16, Hrvatska. D.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta številka 6

(tik za frančiškansko cerkvi)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kakakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

ANTON KUNSTEK

trgovina usnja in čevljev
LJUBLJANA, Kopitarjeva ulica 4.

Želi vsem cenj. odjemalcem

VESELO NOVO LETO!

Preklic.

Podpisana Marjeta Dernovšek iz Zgornice, občine Polšnik je nasledila podli lazi svoje hčere Stefanije Dernovšek in pripovedovala okrog, da je dekan g. Matej Rihar v Smartnem pri Litli utajil v varstvo mu izročeno svoto denarja.

Ker se je podpisana prepričala, da jo je hči grdo nalogala in da gospodu dekanu ni izročila sploh nikakega denarja, in ker se zaveda, da je z razširjanjem obrekovanja storila gospodu dekanu hudo krivico, obznanjuje in preklicuje vse tozadevno obrekovanje in prizna, da je gospod dekan vsestransko nedotakljiv glede poštenosti.

Temu preklicu in obžalovanju se pridružujeta v polnem obsegu tudi podpisana Janez Sedevčič iz Velike Preske in Ignacij Medved iz Dolgega brda, ki sta tudi nasledila lazi Stefanije Dernovšek in slika zgoraj označeno obrekovanje.

Marjeta Dernovšek l. r.

Ivan Sedevčič l. r. Ignacij Medved l. r.

== VODOVODNE CEVI ==

in plinske cevi v premeru po 1/4 in 3/4 cola, oddaja mnogo pod dnevno ceno, uvozna trrdka J. RAZBORSEK, Smartno pri Litli.

Izjava.

Podpisani preklicujem svoje besede, s katerimi sem obdolžil g. Franc Kraševca, učitelja v St. Vidu pri Stični, da je na volilnem dan pri komisiji vzel iz skrinjice S. L. S. eno kroglico. Obznanjujem svojo obdolžitve, ki je popolnoma nentelejnena, in zahvalim imenovanega, da mi je oprostil.

Dob, dne 5. decembra 1920.

Anton Kavšek.

Kupim srebrne krone

ter jih plačam po 7 kron. Polše, Ljubljana, Dunajska cesta številka 47 v baraki.

Slamorenica

in seno se zamenja za žito. — Ponudbe pod „Zamena 5130“ na upravo „Domoljuba“.

Charles Princ

manufakturna trgovina

LJUBLJANA, Dunajska cesta 4.

Srečno in veselo novo leto

želi cenj. odjemalcem in se priporoča
modna in manufakturna trgovina

„PRI IVANKI“

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29.

Kuverte s firmo,
pismu,
račune itd.

izvršuje natančno
po naročilu

Jugoslovanska
tiskarna
v Ljubljani.

Menjalnica Slovenske eskomptne banke
v Kolodvorski ulici

želi vsem svojim klijentom

srečno novo leto.

Zaloga pohišiva F. FAJDIGA sin

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta številka 17.

se priporoča vsem cenj. želim in nevestam, da ima vedno v zalogi kakor: omare za obleko, omare s predali, postelje, modroce na peresih, zimskie modroce ali afrik. mod. sploh vse po današnjih najnižjih cenah.

TRAME, DESKE IN OGLJE

franko goreniske postaje za tekočinsko dobavo se kupi. — Ponudbe na Tavčar & Svetina, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 6.

KORUZO, prima, za mletev; prodam ceno več vagonov.

HLODE: orehe, orehe, lipove in druge kupim.

Josip Plankar, Došenjska cesta št. 5.

STROJE:

Gopejine, slamorenice, trijerie, fino strojno olo, cement-portland za napravo strešne opeke in belo soli nudi naiceneje tvreka ANTON KASMAN, Skofja Loka, Gorenjsko.

ERJAVEC & TURK

trgovina z železnino

pri „ZLATI LOPATI“ prele
Hammerschmidt (Mühlisen)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,
— nasproti Križanske cerkve. —

Zaloga cementa.

IVAN GRICAR
v LJUBLJANI
Selenburgova ulica št. 3.

Zaloga izgotovljenih
oblek za gospode in
dečke.

Prodaja sukna
na drobno. — Obleke po
meri iz prvovrstnega blaga po
najnovejšem kroju. Zmerne cene.

Najstarejša hranilnica na Slovenskem.

Kranjska hranilnica

v Ljubljani — ustanovljena 1. 1820

obrestuje hranilne vloge s

3%.

Kranjska hranilnica je pupilarno varen zavod in jo nadzoruje deželna vlada.

Za plačila zavodu se daje na razpolago poštne položnice.

Čisti dohodek Kranjske hranilnice je — ne glede na to, kar se odkaze rezervnim zakladom — po pravih določen v pospeševanje obšektoristnih naprav in podjetij na Kranjskem. — Skupna svota doslej v te svrhe odmenjenih zneskov znaša K 8.761.118-87.

Kmetske zadruge in kmetovalci pozor!

Živinsko sol (rudečo) se oddaja na wagone in manjše množine po najnižji dnevni ceni.

Naročila sprejema

ANTON TONEJC in drug, MARIBOR.**COSULICH-LINE Trst - Amerika**

New-York—Buenos-Ayres—Rio di Janeiro—Santos-Montevideo.

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike z Slovenije edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.**Zopet nekaj za Vas!****Mučili Vas glavobol? Trganje po udih? Giht in revmatizem? Prehlajenje? Nespanje? Nervoznost?**

Potisknete tudi Vi Fellerjev pravi Elia Fluid. Čudili se bodele in hvalili Fellerjev Elia Fluid kot dobrega prijatelja v hudih časih! 6 dvojnatih ali 3 veliki specialni steklenici 45- K. Revma prašek in tablete soper revma 15- K. Aspirin praški 15- K.

Ali Vam želodec ni v redu? Težka prebava? Nimate teka?

Oj, kako bodele zadovoljni, če poizkusite Fellerjeve prave Elia-kroglice! Te so resnično dobri! 6 škatlic 15- K. Hagrada Barber 12- K. Želodec okrepčajoča 3 v d e s k a tinktura 10- K. Balsam in živilski esenci 6- K. Pravi Seehotterjev balsam 15- K.

Za prebavo!

Prebavni prašek 4- K. Soda bicarbonica 8- K. Otvarjalna želodčna sol 6- K. Karlsbadská sol 6- K. Regenerol snamka „Hega“ (fiziološke soli po prof. Neusser-ju) 1 škatlica 15- K. Najfinije ricinovo olje 6- in 20- K. Tamarind in pastile 250 K. Čaj na dišanje krvi 8- K. Senesovo linje in Mutterbleter od 8- K naprej.

Ali kašljate?

Sluz odstranjuje in kašelj tolaži Zagorski prani sok 8- K. Hega-ploščice (prane pastilje soper kašelj) 1-50 K. Bonboni iz slada in trpotca od 2- K naprej. Prani čaj proti kašlju 8- K. Flakeraki prah 8- K. Guajakoli sirup na zdravniški predpis 40- K. Lipov čaj 8- K.

Glavobol?

Bavno tako pripraven, kakor zanesljiv v uporabi je Fellerjev mentolni dračnik „Elia“ 12- K. Prašek soper glavobol 15- K. Kinin prašek, prašek soper mrzlico 30- K.

Zobobol?

Zobne kapljice 5- K. Zeleno olje 20- K. Očesna voda 5- K.

Srbečica, garje.

Maslo soper garje 12- K. Naphtolno maslo 16- in 20- K. Zvepljeno maslo 12- K. Vsa ostala mazila kakor Zinkovo maslo, belo svinčeno maslo, aromatično maslo, lavorovo maslo v škatljah po 8- K. in 12- K. Maslo na rane 15- K. Otroško maslo in kairni cvet 12- in 20- K. Maslo soper oseblino 15- K. Diashilon obliž, repnieblis 8- in 4- K. Cvet in maslo soper golac 15- K.

Zdravila za živino.

Živilski prah 1 škatlica 7-50 K. Maslo za konje 25- K. Arnika 6- in 30- K. Grenka sol 8- K. Kreolin 15- K. Terpentinsko olje 6- in 20- K. Gosti terpenin 6- in 10- K. Maslo soper nši 3- in 12- K.

Pri vprašanju

naj se prilože poštne znamke za odgovor.

Siabokrvnost?

Tekoč železni ekstrakt 10- K. Železni albuminat 20- K. Na zdravniški predpis Aroterrintektoleto iz lekarnarstva Duhu na Dunaju 25- K. Hega-ferrin 45- K. Agniti železni sirup 20- K. Blaudtektolito 15- K. Pravo najfinije ribje olje „Elia“ 45- K.

Sredstvo soper gliste!

Elia glistovni sladkorji 1 vrečka 7-50 K. sladkano ali čisto glistovno seme na tehtnico od 4- K naprej.

Proljev, diareja?

Bacterijev kolera kapljice 15- K. Krčne kapljice 10- K. Cimetove kapljice, Malisov cvet, kamelne kapljice, Kimlovo kapljice, Prominove kapljice, Baldram kapljice, Hoffmanove kapljice mala steklenica 3- K. velika 20- K. Brovove kapljice (Bibergeit-tropfen) za žene 3- K.

Državna trošarina

se računa posebno, toda najpogostejše. Priporočila se ved na enkrat naročiti, kaita stroški na več robe razdeljeni, ostanj snajajo.

Omot in poštnina

se računa posebno, toda najpogostejše. Priporočila se ved na enkrat naročiti, kaita stroški na več robe razdeljeni, ostanj snajajo.

II. Naročila se adresirajo na:

EVGEN V. FELLER, lekarna, Stabica donja, Elsatrg 16. Hrvatska.Priporočila se tvečka **Jos. Petelin, Ljubljana**

Sv. Petra nasip štev. 7.

Tovarniške šivalnih strojev v vseh opremah za zaloga domačo rabo, za krojače, original Cylinder, Singerjeve velike in male za čevljarje, posamezne dele za vse sisteme, igle, olje za stroje na drobno in debelo.

Tovarna cementnih izdelkov Tršan & Gorjanc, Kranj

izdeluje

.... strešno opeko:

zarečno in ogljato,

plošče za tlakovanje

dvorišč, delavnic, hodnikov, kuhinj, kopalnih sob, hlevov l.t.d. vseh barv in vzorcev (izdelane pod pritiskom 30 atm., torej neobrabljive)

izdelke iz umetnega kamena in marmorja:

železobetonske stopnice klepane in brušene, postamente, balustrade, ornamente za fasade, vrtno ograje, bangerje, nagrobne spomenike in okvire, korita, žlebove, cevi za kanale (6—100 cm premera) l. t. d.

Prodaja cementa.

Naročila za bodočo gradbeno sezono priporočava že sedaj!

Najlepše novoletno darilo!**Kupite srečke Državne razr. loterije!**

Izmed 100.000 srečk jih bo v petih razredih polovica izžrebanih! Vsaka druga srečka zadene!

Največji dobiček v najbolj srečnem slučaju je

4.000.000 kron!

Cela srečka stane 192 kron, polovica srečke 96 kron, četrtina 48 kron, osmina 24 kron.

Ne zamudite prilike!Žrebanje v prvem razredu se vrši že dne **3. januarja in 4. jan. 1921.**

Srečke prodaja in razpošilja po pošti, če se vpošlje znesek za naročene srečke in poštnine:

Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani, Dunajska cesta štev. 38, I. nadstr.

Primešaj krmi Mastin!

V smislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899., št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljubljanski izporečel dne 28. julija 1899., št. 25.255, smejo dietetično sredstvo Mastin, redilni prašek za prešiče in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogistji in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 2. avgusta 1900., mag. opr. št. 28.561. Ako Mastina v lekarnah in trgovinah ne dobite, ga naročite po pošti. — Zavezo Mastina stane K 50.— in se jih pošlje poštne prosto na dom.

Mazilo zoper garje (naftol-mazilo) uniči pri ljudeh garje, bšaj, srbečico, kožne bolezni in izpušča; pri živini uniči garje. Lonček tega mazila velja po pošti K 15.—.

Lekarnar Trnkoci v Ljubljani
(Slovenija) zraven rotočva.

Domačo semensko deteljo

kupuje vedno po najvišji ceni Fran Pogačnik, trgovina z žitom, moko, semeni in deželnimi pridelki v Ljubljani, Dunajska cesta 56.

Prvovrstne PFAFF šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo ter posamezne dele, igle, ožje itd. za vsakovrstne šivalne stroje priporoča Ign. Vok, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

Znamenita nabožna knjiga z zlato vsebino.

Kratko navodilo za pravo pobožnost do Matere božje. Priredil dr. Zdešar. — Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in v vseh knjigarnah. — Cena samo 9 K 60 v.

TRST-AMERIKA

Angleška parobrodna družba

CUNARD LINE.

Zastopstvo za Jugoslavijo: Jugoslavenska banka d. d., ZAGREB.

Odprava potnikov I. II. in III. razr. preko Trsta in Cherbourg-a v New York. Sprejema naročila za prostore na parnikih za Grčijo, Anglijo in Ameriko, ter obratno za Jugoslavijo.

Natančna pojasnila daje:

CUNARD LINE, ZAGREB,
Vrhovčeva ul. 15.

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porabljaate moja najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 10 K, za podgane in miši 10 K, za ščurke, posebne močne viste 20 K, posebno močna tinktura za stenice 12 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesom 10 in 20 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 6 in 10 K, prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (unič. rastl.) 10 K, prašek proti mravljam 10 K, mazilo proti garjam 12 K.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport:
M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB 1.

Kante od petroleja

pisane po K 58 — za dve z zabojem vred postavno vsake zelen. postaje Sever & Komp., Ljubljana.

Svileni robci

se dobijo po rad polovico

znižanih cenah

„PRI IVANKI“ v Ljubljani, Sv. Petra c. 29.

Pred nakupom

vsakovrstnih izdelanih oblek, jabalnih ltač, površnikov, ranglarov i. t. d. si ogledajte zalogo

Večja naročila
po meri.

KONFEKCIJSKA INDUSTRIJA
FRANDE

Samo na deželo.

LJUBLJANA, Emonska cesta št. 8. — Brzjavlj: DERENDA. — Telefon Interurb. št. 313
BRNO — PROSTÉJOV (Češkoslovaška)

ter boste prepričani, da je vsestransko v kakovosti in izdelavi prva v Jugoslaviji, ter nima nikake konkurence v svojih solidnih nizkih cenah.

Lastna izdelovalnica perila in čevljev.

Menjalnica Slovenske eskomptne banke Ljubljana

Kolodvorska ulica. — Hotel pri južnem kolodvoru.

Kupuje in prodaja tuj denar po najugodnejšem dnevnem kurzu. Z dežele se pošilja dolarje in drugi tuji denar lahko tudi v denarnem pismu.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun in jih obrestuje najugodnejše.

Izvršuje nakazila v tuje države in se peča z vsemi bančnimi posli.

Točna in kulantna postrežba.